

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

תוכן עניינים

- א. משנגנו ארון נגנו שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגז ששלחו פלשתים דורון לישראל.....2
- ב. כיצד מושחין את המלכים כמין נזר ואת הכהנים כמין כי ... כמין כף יוני ... בתחלה מוצקין שמן על ראשו ואח"כ נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ... בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ואח"כ מוצקים לו שמן על ראשו.....3
- ג. אין מושחים את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותם.....4
- ד. השתא דאמרת סימנא מילתא היא [לעולם] יהא רגיל למיחזי בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי.....4
- ה. אירע בו פסול בכהן גדול ועבר ומינו כהן אחר תחתיו ... ראשון חוזר לעבודתו ושני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט.....11
- ו. דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט ... מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש...11
- ז. ומשמש בשמונה כלים.....13
- ח. וכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא בו.....15
- ט. ופטור על טומאת מקדש וקדשיו.....16
- י. וכולן נוהגין במרובה בגדים חוץ מפר המביא על כל המצות.....17
- יא. וכולן נוהגין במשיח שעבר חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה.....17
- יב. וכולן אין נוהגין במשוה מלחמה חוץ מה' דברים האמורים בפרשה לא פורע ולא פורם ואין מטמא לקרובים ומוזהר על הבתולה ואסור באלמנה ... את הרוצח ... אינו מחזיר.....18
- יג. כהן גדול פורם מלמטה.....19
- יד. וההדיוט מלמעלה.....22
- טו. כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל.....23
- טז. וההדיוט לא מקריב ולא אוכל.....23

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

- יז. למטה למטה ממש למעלה למעלה ממש ... על כל המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל קמי שפה שלו על אביו ועל אמו מבדיל. 24
- יח. כל התדיר מחבירו קודם את חבירו וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו 27
- יט. פר המשיה ופר העדה עומדים פר המשיה קודם לפר העדה בכל מעשיו 28
- כ. וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון 28

דף יב.

א. משנגנו ארון נגנו שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגו ששלחו פלשתים דורון לישראל

כבר התבאר במסכת יומא דף נב: שאבן היתה בקדש הקדשים¹ במערבו ואבן השתיה שמה וי"א שהאבן היתה במרכז קודש הקדשים וי"א במזרח², ועליה היה הארון מונח, ולפניו צנצנת המן ומטה אהרן, ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות ויאשיהו המלך צוה וגנוז במקום שבנה שלמה שנאמר

¹ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ד הלכה א

² עיין מדרש תנחומא פרשת קדושים סימן י "ארץ ישראל יושבת באמצעיתו של עולם, וירושלים באמצע ארץ ישראל, ובית המקדש באמצע ירושלים, וההיכל באמצע בית המקדש, והארון באמצע ההיכל, והאבן שתיה לפני ההיכל, שממנה הושגת העולם" ועי' תוס' ב"ב כה. ד"ה וצבא וכו' שכתבו בשם ריצב"א דהארון היה במזרח קדשי הקדשים יעו"ש ולהלן נד. שאיתא שם דהיו כדי הארון דוחקין בפרוכת יעו"ש וכן איתא במנחות צח: וא"כ משמע כהתוס' דב"ב אמנם התוס' במנחות שם ד"ה דוחקין וכו' כתב דהיה עומד באמצע בית קה"ק והא דדוחקין בפרוכת מעשה נסים ועי' ברשב"ם ב"ב צט. ד"ה ארון וכו' דמשמע כדברי רבינו יעו"ש (ומש"כ מרן דהכי איתא בברייתא דמלאכת המשכן יעו"ש עיין שם בפ"ז וז"ל אמרת היה נתון בתוך הבית וחולק את הבית עשר אמות על עשר אמות ושני כרובים של זהב היו עומדין על רגליהם בארץ מכותל לכרוב ה' אמות ומכרוב לארון ה' אמות מנין אתה אומר שכיון שהכהנים הכניסו את הארון האריכו הכדים והגיעו לפרכת ונגעו בפתח לפיכך לא נגעלו דלתות בקדשי הקדשים מעולם שנאמר ויאריכו הכדים וגו' עכ"ל ולכאורה משמע מכאן שהיה עומד באמצע וע"ע בתוס' יום טוב יומא פ"ה ובפ"ב דב"ב יעו"ש (וע"ע במד"ר שמות פ"ח דארון של שלמה היה עשר אמות יעו"ש). הר המוריה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

(דברי הימים ב לה פסוק ג) ויאמר ללויים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בפתה עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל, ונגזז עמו מטה אהרן והצנצנת ושמן המשחה³ וכל אלו לא חזרו בבית שני.

ג. כיצד מושחין את המלכים כמין נזר ואת הכהנים כמין כי... כמין כף יוני ... בתחלה מוצקין שמן על ראשו ואח"כ נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ... בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ואח"כ מוצקים לו שמן על ראשו

כיצד מושחין⁴ את הכהן, צק את השמן על ראשו וסך ממנו על גבי עיניו שנאמר (ויקרא ח פסוק יב) ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אתו לקדשו, כמין כי יונית⁵ י"א⁶ שהיה נותן שמן בג' מקומות על הראש

ועל ב' ריסי עיניו והוא העור המכסה את העין ועל הראש לא היה רק יציקה ועל ב' ריסי עיניו היה בכל אחת משיחה כזה ← ישועות

וי"א⁷ שע"י משיחת ג' מקומות נעשה כמין כי יונית כי כאשר יצק על ראשו משח ממנו על שתי ריסי עיניו ונעשה ממנו ציור כזה ← ישועות

וי"א⁸ שמשח ← א כזה או כזה ✓

³ רבינו השמיט ארגז ששינרו פלשתים מפני שאין לו ענין לדינין אלו וק"ל גם מנו חז"ל כרובים ואש שלא היו בבית שני. מעשה רקח

⁴ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק א הלכה ט

⁵ בענין זה רבו הפירושים עיין תוס' מנחות עה. ד"ה כמין כי – צייר בקונט' כמין מ"ת ובפירושי הומש פי' נימל ויש מפרשים כמין נון או כמין כי ובערוך פירש דתניא בכריתות (דף ה:) המלכים מושחין כמין נזר והכהנים כמין כי יונית פירוש יצק שמן על ראש [אהרן] ויורד אילך ואילך כמין שני מרגליות וזהו צורתו.

⁶ דעת הרמב"ם לפמש"כ בישועות מלכו ובדפו"י כזה C ודלא כדפוסים שהיה בהם צורת X

⁷ דעת רש"י שם

⁸ עיין תפארת ישראל [יבין] מסכת זבחים פרק י משנה ח [וכי יונית, כתב רש"י במנחות [דע"ה א'] שהיא כמין כ', ותוס' שם כתבו בשם הערוך שהיא כתמונה זו, והר"ב במנחות [פ"ו מ"ג] כתב שהיא כמין ט, וברש"י בחומש פרשה תצוה כתב, שכי יונית היא כתמונת נ כפופה שלנו, אולם ברמב"ם [פ"א מכלי מקדש] כתב שהיא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

ומלכי בית דוד מושחין אותן כמין נזר על ראשו, ולא ימשה במקומות אחרות ולא ירבה בשמן.

ג. אין מושחים את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותם

כשמושחין⁹ מלכי בית דוד¹⁰, אין מושחין את המלך אלא על גבי המעיין¹¹.

ד. השתא דאמרת סימנא מילתא היא [לעולם] יהא רגיל למיחזי בריש שתא קרא ורזביא כרתי וסילקא ותמרי

כמין, ומסתבר כרמב"ם שכן באלף בית יווני האות הכ"ב הוא בצורתו, ונקרא בלשון יווני כי בכף רפויה, אלא שבלשון עברי כל ב' ג' ד' כ' פ' ת' שבראש התיבה הם דגושים, ולהכי נקרא אצלנו כי יוונית, וכל זה דלא כהתו"ט שכתב במנחות [פ"ו מ"ג], ובכלים [פ"ב מ"ז], שראה באלפא ביתא הגדול היווני אות המ"ז שהוא כדוגמת ה, ואות הכ' באלפא ביתא הקטן שם הוא כדוגמת ט, וזה כר"ב שם, וכל זה במח"כ ליתא, דהאות המ"ז הוא, ונקרא בלשון יווני פי, ואות הכ' שזכר הוא באמת בתמונת ט ונקרא בלשון יווני אֵיפְסִילֶן ולמה קראוהו חז"ל כי יוונית, אע"כ כדברינו]:

⁹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק א הלכה יא והלכות מלכים פרק א הלכה יא
¹⁰ מפרש רבינו מלכי בית דוד דוקא דבהנהו בעינן שתמשך מלכותן ולא במלכי אחרני. כס"מ מלכים שם, נראה דהיינו מ"ש בהלכה ט' מלכי בית דוד הם העומדים לעולם שנאמר כסאך יהיה נכון, אבל אם יעמוד מלך משאר ישראל תפסק המלכות [עכ"ד], ומפרש מ"ש שתמשך מלכותם היינו שנשאר לבניהם אחריהם, לכך מלכי בית דוד שמלכותן קיימת לעולם מושחין אותם על המעיין, לסימן שנשאר לבניהם אחריהם, משא"כ מלכי ישראל שאין מלכותם קיימת לבניהם לא בעו משיחה על המעיין.

¹¹ ומצאתי להיפה עינים ז"ל [ביפה מראה] בשקלים כתב ז"ל וראיתי להרב יצחק אברבנאל בהקדמת ספר שופטים שכתב שקבלו רז"ל שמשיחת מלכי בית דוד בירושלים ועל המעיין, אבל משיחת מלכי ישראל אינה לא בירושלים ולא על המעיין, אלא בכל מקום שיהיה שם המחלוקת [עכ"ד הבי"א], ולא ידעתי אנה מצא זה השינוי כי מטעם התוס' נראה שגם משיחת מלכי ישראל על המעיין תהיה וכו' [עכ"ד היפה מראה], עוד הביא משם הרב יצחק אברבנאל שמה שלא היתה משיחת כהנים על המעיין, לפי שהמשיחה על המעיין אינה אלא לסימן שתמשך מלכותם לבניהם אחריהם וכו', וכתב עליו ולא נהירא כי מ"ש שתמשך מלכותם אין פירושו השארות לבניהם אלא למען יאריך ימים [עכ"ד הי"מ], הרי תנא דמסייע לרבינו יצחק אברבנאל, הנשר הגדול הרמב"ם ז"ל שהבין פירושו שתמשך מלכותם שתשאר לבניהם, ומה שהקשה עליו עוד כי מטעם התוס' נראה שגם משיחת מלכי ישראל על המעיין, לענ"ד דחדא מתרצא חברתה, דכיון דפירוש שתמשך מלכותם שתשאר לבניהם כמו המעיין הנמשך, א"כ ממילא מלכי ישראל שאין מלכותם נשארת לבניהם משיחתן לא בעיא מעיין, וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל דמלכי בית דוד הוא דבעי משיחתן מעיין, ומעמו לפי שמלכותם נשארת לבניהם כמו שכתב מרן ז"ל, משא"כ מלכי ישראל ודו"ק. קרית מלך מלכים שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הזריות

יהא אדם¹² רגיל לאכול¹³ בראש השנה כרתי סילקא דהיינו תרדין, תמרים, קרא כלומר דלעת, רוביא דהיינו תלתן, והוא הדין מה שנקרא בלשונות אחרים לשון רבוי יאכלו כל אנשי מדינה ומדינה כלשונם¹⁴. ומצוה להרבות בסעודה בראש השנה¹⁵, לפי שהוא תחלת השנה עושין כן לסימן טוב.

ויש נוהגים¹⁶ לאכול תפוח¹⁷ מתוק מטובל בדבש ואומרים תתחדש עלינו שנה מתוקה ויברך על התפוח ולא על הדבש לפי שהדבש הוא מפל לתפוח. ואף שאוכל התפוח אחר ברכת המוציא מ"מ צריך לברך עליו.

¹² שו"ע ונו"כ או"ח תקפג א

¹³ כריתות דף ו. גירסת הגמרא 'יהא רגיל למיכל', וכאן הגירסא 'יהא רגיל למיחזי'. וכתב בהידושי הגהות על הטור (סק"ג), דאף שמעיקר הדין סגי למחזי וא"צ למיכל, נקטה הגמ' בכריתות לשון אכילה, משום סומא שאינו יכול לראות. ובכף החיים (סק"ה) כתב דה"ה אפכא, שאם אינו יכול לאכול אחד המינים, או שחושש לתולעים, סגי בראייה לחוד. והוסף שאפילו מי שאין לו אחד המינים יכול לומר היהי"ר ואין בזה חשש ברכה לבטלה, עיין שם, וכ"כ הגר"ש דבילצקי (זה השולחן סימן תקפג). והנה, רש"י בהוריות (ד"ה קרא) דקאי אנירסא 'יהא רגיל למחזי', פירש הטעם שיהא רגיל למחזי מינים אלו, 'דהני גדלי לעגל [במהירות] טפי משאר ירקות', והיינו שהסיבה שלוקחים מינים אלו, מחמת מהירות גדילתם (ועיין בב"י שכתב שבתמרי ל"ש ה"ט), וכן באגודה (בהגהת המרדכי יומא ס' תשכג) כתב, שרוביא וכרתי שניהם גדלים מהר וסימן טוב הוא. וביותר כתב בערוך (ערך רוביא), דתלתן אינו נאכל אלא בשעת הדחק והוא מר ונאולי מטעם זה פירש המרדכי שרוביא הוא פול המצרי, ולא תלתן כדפירש השו"ע, דתלתן הוא מר ואין לאכול בר"ה דברים מרים כמובא להלן. ולפ"ז מעלת מינים אלו אינם בשמם או בטעמם, אלא בהא דגדלים מהר. אמנם ברש"י בכריתות (ד"ה רוביא) דקאי אנירסא 'יהא רגיל למיכל', הוסיף: והני, איכא דגדלי מהר ואיכא דמתקי, הרי שבגמרא בכריתות ששם הגירסא 'למיכל' הוסיף גם עניין המתקות. וכתב בביאור הגר"א (סק"ד) דהרמ"א שהוסיף שנוהגים לטבול תפוח מתוק בדבש (ובו אין סימן לא בשמו ולא בגדילתו), והמרדכי ריש יומא שכתב בשם הגאונים שאוכלים בשר שמן וכל מיני מתיקה, כדי שתהא השנה הבאה עלינו לטובה מתוקה ושמנה, שימתם היא עפ"י רש"י בכריתות, שהסיבה לאכילת מינים אלו הוא גם מחמת מתיקותם, הלכך נוהגים לאכול גם תפוח מתוק בדבש ושאר מיני ממתקים ומשמנים. וסיים הגר"א, אבל רש"י בהוריות פ"י שממהר גידולו. וכונתו לכאורה, דאליבא דרש"י בהוריות אין מקור לאכילת דברים שאינם גדלים מהר. והנה, בשו"ת דברי יציב (או"ח סימן רנב) כתב לתלות הדברים זב"ז, והיינו שלגירסא 'יהא איניש רגיל למיכל', צריך שיהיה המאכל מתוק, אבל לפי הגירסא 'יהא איניש רגיל למחזי', סגי שגדלים מהר וא"צ שיהיו מתוקים. אמנם עיין במחזור ויטרי (סימן שכג) שגם 'למחזי', ואעפ"כ השווה בין אכילת המינים הכתובים בגמ', לאכילת מאכלים מתוקים ושמנים, שכתב וז"ל: 'יהא איניש רגיל למחזי בריש שתא, קרא, כרתי, סילקא ותמרי. מכאן נהגו בני צרפת לאכול בראש השנה תפוחים אדומים, וכן בפרוונצא אוכלין ענבים לבנים ותאנים לבנים וראש כבש, כל דבר חדש וקל וטוב, לסימן טוב לכל ישראל'.

¹⁴ מ"ב שם א

¹⁵ מ"ב תקכט יא ושעה"צ יג

¹⁶ מ"ב שם ג

¹⁷ משום שרומז לשדה של תפוחים הידוע למקובלים, ונאמר, 'ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ומבואר בגמ' בתענית ששדה אשר ברכו ה' הכוונה לשדה תפוחים. ובביאור הגר"א הוסיף, שברכת יצחק ליעקב היתה בר"ה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הזריות

ויש אוכלים דגים לפרות ולרבות כדגים.

ויש נוהגים לטבל פרוסת המוציא בדבש¹⁸. ויש נוהגים¹⁹ כן עד מוצאי שמחת תורה.

ויש אוכלין רמונים ואומרים נרבה זכיות כרמון²⁰, ונוהגין לאכול בשר שמן ולשתות דבש וכל מיני מתיקה כדי שתהא השנה הזאת מתוקה ושמינה וכן כתוב בעזרא (נחמיה ח פסוק י) אָכְלוּ מִשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מִמֵּתְקִים

יש לאכול ראש איל זכר לאילו של יצחק ואם אין ראש איל יאכל ראש כבש ואם אין ראש כבש יאכל ראש אחר לומר נהיה לראש ולא לזנב.

יש נוהגים²¹ לאכול את הסימנים לאחר ברכת המוציא ויש שנהגו לאוכלם לאחר הקידוש.

יברך²² על התמר תחילה²³ לפי שכך הוא סדר הברכות שהוא הקודם בשבעת המינים²⁴, ויכוין לפטור הרימון והתפוח ושאר מיני העץ שלפניו על השולחן. ואח"כ

¹⁸ ויש נוהגים לטבלו גם במלח לא. בקצה המטה (סק"ד) ובתורה לשמה (סימן תק) ובכף החיים (סק"ד) כתבו שגם בר"ה לא יבטל הטיבול במלח, וכן כתב בספר טעמי המנהגים (סימן תש"ו). ובשלמת חיים (סימן רלב) כתב, שטובל בדבש מצד אחד ולאחמ"כ במלח מהצד השני. אולם בשו"ת מעשה אברהם (יו"ד סימן ל) מבואר שאין צריך לטבול במלח ליל ר"ה, וכן נהגו החזו"א והגר"י זצוק"ל (ארחות רבינו שם). וביאר הגר"ח"ק שליט"א (הערות לספר שו"ת הלכות), דדבש ומלח הם דברים סותרים ולא מסתבר שיביאו אותם ביחד. וכן נהג הגר"ש"א (הליכות שלמה שם הערה 77) והגר"ש ואזנר (מבית לוי מועדים פ"ג הערה ג).

¹⁹ במטה אפרים (סימן תרה, ס"ח) כתב, לטבול את פרוסת המוציא בדבש גם בעיו"כ. ובקצה המטה (סקל"ח) כתב שהמנהג לטבול פרוסת המוציא בדבש, עד שמחת תורה. וכן נהגו החזו"א והסטייפלר (ארחות רבינו ח"ב, קעג), והגר"ש"א (הליכות שלמה פ"א הערה 77).

²⁰ בפרי חדש א כתב שאין להקשות ממה ששינינו במס' ברכות: 'כפלה הרימון רקתך, אפילו ריקנין שבישראל מלאים מצוות כרימון, וא"כ מה הרבותא של בקשה זו, וכי די לנו להיות כריקנין שבישראל, כי כוונת הגמ' בברכות היא שאצל הריקנים, בכל שנות חייהם יחד יש להם זכויות כרימון אחד, ואילו הבקשה שאנו מבקשים בר"ה היא שבשנה זו ירבו זכויותיו כרימון, וא"כ כשתצטרף שנה זו לשאר שנות חייו, יהיו לנו הרבה יותר זכויות מלריקנין. ובפמ"ג (משב"ו, סק"ב) כתב, שאנו מתפללים לא רק שיהיו לנו הרבה זכויות אלא גם שהזכויות יהיו הרוב, ולא נהיה כפושעי ישראל שגם עליהם נאמר שהם מלאי מצוות כרימון, אך אין להם רוב מצוות.

²¹ כתב בקצה המטה (הערות והשממות לסימן תקפג), שמדברי הפוסקים משמע שהמנהג לאכול הסימנים לאחר תחילת הסעודה. אך הביא בשם האר"י ובשם סידור רבי שבת, שהמנהג לאכול הסימנים לאחר הקידוש לפני תחילת הסעודה, וכן נוהגים כל תלמידי הבעש"ט. והגר"ש"א (הליכות שלמה פ"א דבר הלכה סק"ד ועיי"ש הערה 72) כתב שאין לעשות כן לפי שנכנס לספק ברכה אחרונה.

²² ואין ברכת המוציא פוטרנו כיון שאינו בא מחמת הסעודה. מ"ב ג

²³ עיין בבן איש חי (נצבים אות ד) ובכף החיים (סק"ה)

²⁴ שו"ע סימן ריא סעיף א – ד. ובמשנ"ב שם (סק"ג) הכריע ששבעת המינים קודם אפילו להביב. ואם מברך על אחד הסימנים בורא פרי האדמה, או שכדי לצאת ידי הספק לוקח מין אדמה שודאי אינו בא מחמת הסעודה, כגון מילון או אבטיח, ומין זה חביב עליו יותר מהתמרים, צריך לברך קודם על פרי האדמה, כפי שפסק המשנ"ב (סימן ריא סק"ח) שכשאין ברכותיהן שוות מקדים החביב לשבעת המינים, וכ"כ בהליכות שלמה (דבר הלכה סק"ז).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יברך בורא פרי האדמה – אם נמצא שם פרי אדמה שאינו בא מחמת הסעודה, ויכון לפטור בברכתו את כל פרי האדמה הנמצא על השלחן, ומן הראוי לאכול פרי האדמה שאינו רגיל בו בסעודה כגון אבטיח וכדומה ולכוין לפטור הסימנים שהנם פרי האדמה²⁵.

וכשאוכל רוביא וכיוצא בו יאמר יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו²⁶ שירבו זכויותינו וכשיאכל כרתי יאמר יהי רצון מלפניך שיכרתו שונאינו וכשיאכל סילקא יאמר יהי רצון מלפניך שישתלקו אויבינו וכשיאכל תמרי יאמר יהי רצון מלפניך שיתמו שונאינו וכשיאכל קרא יאמר יהי רצון מלפניך שיקרע גזר דיננו ויקראו לפניך זכויותינו. ויתעורר²⁷ אדם בתשובה כשיאמר י"ר ויתפלל ע"ז בלב שלם.

ויש שאין מבשלים בחומץ²⁸. ואין אוכלים דברים חמוצים²⁹, ולא דברים המרים³⁰, ואין בכלל זה פלפלין שנותנים למאכלים, שהם מתקנים המאכל, כמו דגים שאי אפשר לאכלן בלא פלפלין.

²⁵ באלף המגן (סקי"ג) כתב דכל הסימנים שהוזכרו בשו"ע אינם דברים הבאים מחמת הסעודה וצריך לברך עליהם. וכן כתב בשו"ת דברי יציב (או"ח ח"ב סימן רנב) שאין רגילין בזמננו לאכול במשך השנה מינים אלו בסעודה, וחשיבי דברים שאינם באים מחמת הסעודה. ובהליכות שלמה (פ"א דבר הלכה סקכ"ח) חילק בין המינים וכתב שיברך בורא פרי האדמה על הקרא, משום שודאי שאינו בא מחמת הסעודה, אבל ברוביא סלקא וכרתי אינו ברור אם חשיבי בזמנינו כדברים הבאים מחמת הסעודה. ובתשובות והנהגות (ח"ב סימן רסט) הביא דברי הגרשו"א ונחלק עליו, ולדעתו גם קרא בא מחמת הסעודה ואין לברך עליו. ולכן כתב (ח"ד סימן קלו) שכדי לצאת ידי ספק ראוי לאכול ירק שודאי לא בא מחמת הסעודה כגון בננה, או מלון ואבטיח.

²⁶ מ"ב תקפג שם ב וכן בכלום אומר כך וכן הוא בסדור דרך החיים (סימן קמב אות ג) וסידור היעב"ץ (סדר ראש השנה אות ג). אמנם הגר"ז בפסקי הסידור, ובקיצור שו"ע (סימן קכט ס"ט), ובערוך השולחן (ס"א) הביאו הנוסח בלי שם ה'. ובמטה אפרים (ס"א) הביא את היה"ר בלי השם באכילת תפוח בדבש, ובשאר הסימנים הביא היה"ר עם השם. ובהליכות שלמה (פ"א ארחות הלכה הערה 70) כתב שהגרשו"א נהג לומר את הסימן הראשון עם השם ובאכילת הסימנים האחרים אמר יה"ר מלפני אבינו שבשמים. ואמר, דאעפ"י שמהמשנ"ב משמע שמזכירים שם ה' בכל היה"ר, מ"מ כיוון שקשה לנו לכוון בהזכרת השמות כראוי, הכי עדיף. ודעת הגרי"ש אלישיב (שם) שכל אחד יעשה כמנהגו, ואין בזה חשש ברכה לבטלה, כיון שאין זה ברכה אלא תפילה.

²⁷ במ"ב שם ב הביא כן מא"ר בשם השל"ה

²⁸ מ"ב שם ה

²⁹ מ"ב תר ד

³⁰ בלקט יושר (עמ' 124) הוסיף גם דברים חריפים, וכ"כ הגר"ח קנייבסקי (עלי שי"ח עמ' קעו) שמקפידים בר"ה שלא לאכול דברים חריפים כגון חריין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יש נוהגים³¹ שלא לאכול ענבים בראש השנה ויש מחלקים³² בין ענבים שחורים שאינם אוכלים ללבנים שהם סימן יפה.

כל המינים שצריך לברך כשאוכלם בתוך הסעודה כגון תפוחים ותמרים יאמר הבקשה אחר התחלת האכילה מפני שאסור להפסיק בין הברכה לאכילה³³. אמנם, אין להמתין עם אמירת ה"ר עד לאחר שיסיים אכילת כל הסימן, לפי שכבר חלף הסימן והלך לו. ולכן הסדר הנכון הוא שיברך ויאכל מעט³⁴ ויאמר הבקשה ואז ימשיך באכילתו. וכשאוכל הסימנים שאינו מברך עליהם, יקדים את אמירת ה"ר רצון לאכילת הסימן.

יש מדקדקים³⁵ שלא לאכול אגוזים שאגוז בגימטריא חטא. ועוד יש שאינם אוכלים אף אגוזים לזוים³⁶ (פירוש אגוזים קטנים) מפני שהם מרבים כיחה וניעה ומבטלים התפלה³⁷.

והנה כל אלו הענינים עושין הכל לסימן טוב ולכן פשיטא שיזהר מאד שלא יכעוס בימים האלו מלבד גודל האיסור כדי שיהיה לסימן טוב רק יהיה שמח לבו ובטוח בד' עם התשובה ומעש"ט³⁸.

³¹ מעשה רב אות רי מובא במ"ב תר ד והמעם ע"פ סודוכן ציינו לזוהר (תרומה, קמד) שחטא עין הדעת שחטא בו אדם הראשון היה עין ענבים, כדכתיב 'ענבימו ענבי ראש', ואכילת עין הדעת הייתה בר"ה, שהוא היום שבו נוצר אדה"ר. ובארחות רבינו (ח"ב עמוד ריח) ובאעלה בתמר (עמ' סב) הביאו בשם החזו"א דאין מניעה לאכול ענבים בר"ה, והמעם שהגר"א לא אכל, משום שלא היו לו ענבים בתקופת ר"ה, שהענבים בתקופת ר"ה היו בוסר.

³² במחזור ויטרי (סימן שכג) כתב שטוב לאכול ענבים לבנים בר"ה. ובפעולת שכיר על המעשה רב (אות לב) וכן בכף החיים (סקב"א) ציינו לגמ' בברכות (נו ע"ב): הרואה ענבים בחלום, לבנות – בין בזמנן בין שלא בזמנן יפות, שחורות – בזמנן יפות, שלא בזמנן רעות. ומשמע שענבים ירוקות הם סימן יפה אפילו שלא בזמנן.

³³ מ"ב תקפג שם ד ואין לומר היה"ר קודם שיברך, ואף שאם יעשה כן יהא ניצול מחשש הפסק, מ"מ מטעם אחר אין לעשות כן, כי לעולם צריך לסדר שבחו של מקום קודם שיתפלל. כמבואר במאמר מרדכי ס"ג, בן יהודה (הוריות יב ע"א), מקראי קודש (ראש השנה סימן ז) ע"פ הגמרא בברכות (לא ע"א). אמנם במקור חיים (ס"א) כתב בשם הגהות מנהגים לומר היה רצון לפני הברכה, וכן כתב בהגהות ברוך מעם על השו"ע. ועיין בשדי חמד (מערכת ראש השנה סימן ב אות ד) שכתב שאין חסרון במה שמקדים צרכיו לשבחו של מקום, שכבר סדר שבחו של מקום בתפילת ערבית, קידוש, נטילת ידים והמוציא.

³⁴ באלף המגן (סק"ח) כתב שדי לאכול מעט, ואין צריך לאכול כזית.
³⁵ רמ"א שם.

³⁶ בקצה המטה (סק"ב) הביא, שלכאורה יש מעלה לאכילת אגוזי לזו, כיון שמזכירין את העיר לזו שאין מלאך המוות שולט שם. אך מסיק שיש לחוש משום ששייך באגוזי לזו הטעם השני שכתב המג"א ד, שאין לאכול דברים שמרבים כיחה וניעה. ובמהרי"ל (הלכות שופר ס"ב) כתב שלא לאכול כל דבר המביא לידי כיחה וניעה. ובמטה אפרים (ס"ג) כתב שמטעם שמרבים כיחה וניעה אין לאכול גם פולין וקמניות. ובקצה המטה (סקב"א) הוסיף גם שום.

³⁷ וכתב בשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"ב או"ח סימן פח), שבלי לר"ה שרי לאכול אפילו דברים שמרבים כיחה, דעד הבוקר כבר לא יפריע
³⁸ מ"ב שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הוריות

יש נוהגים לעשות סימנים אלו אף ליל שני של ר"ה³⁹.

ונוהגים לילך אל הנהר⁴⁰ שיש בו דגים חיים לסימן שלא תשלוט בנו עין הרע ונפרה ונרבה כדגים ואומרים שם⁴¹ פסוק ישוב ירחמנו וגו' ותשליך וגו' וטוב שיהיה מחוץ לעיר ויש לילך ביום ראשון של ראש השנה אחר מנחה⁴² קודם שקיעת החמה ולומר פסוק מי אל כמוך וגו'.

ומנהג ירושלים⁴³ עיה"ק שאין בה מעיינות, עושין תשליך על שפת הבור שהוא מקום מים⁴⁴. ולפעמים אף שאין מים בבורות, כיון שאינו אלא לרמז בעלמא, שעיקר הכוונה הוא אל הים העליון.

³⁹ עיין בשערי תשובה (סק"א) בשם האליה רבה (סק"א) והמחזיק ברכה (סק"ב) שגם בליל שני דר"ה יש לעשות סימנים, וכ"כ המטה אפרים (סימן תקפג ס"ב וסימן תר ס"ד), וכן הביא בקצה המטה (סקי"ג) שכן נהג החת"ס. ובלקט יושר (עמוד רצ סקמ"א) הביא בשם התרומת הדשן שעשה סימנים בשני ימים של ר"ה, ועיין שם (סק"מ) שאמר, כל עשרת ימי תשובה נקראים 'ריש שתא', ולכן כל המאכלים שכתב הראבי"ה (ח"ב סימן תקמו) ובמרדכי (יומא סימן תשמג) לאכול בר"ה, הוא הדין כל עשרת ימי תשובה, דהגמ' בהוריות קאי אכל עשרה ימים. ועיין בהליכות שלמה (פ"א ארחות הלכה הערה 70) שהגרשו"א נהג לאכול הסימנים גם ביום השני, אך לא בעסק כבליל ראשון. ובמטה אפרים (סימן תקצו ס"ד) כתב שענין הסימנים שייך גם בסעודות היום אם יש לו ורוצה. ובבן יהוידע (הוריות יב ע"ב ד"ה יהא רגיל) כתב שצריך לאכול הסימנים בכל ד' סעודות ראש השנה, כיון שהגמרא נקטה לשון שיהא 'רגיל', וידוע שלשון רגיל לא שייך בפחות מג' פעמים. וכן מובא שהגרשו"א אלישיב אכל הסימנים בכל ד' סעודות ראש השנה (יד בנימין הוריות יב ע"א בשם אביו). אולם באשל אברהם (בוטשאטש) כתב דאין עושים סימנים רק בלילה הראשון, וכ"כ אלף המגן, שבמדינתנו נהגו לאכול הסימנים רק בלילה הראשון. וכן כתב בספר בני יששכר (מאמר חדש תשרי מאמר ב אות יא) שלא ראה לרבנן קשישאי דעברו הכי, וגם לא נמצא בן בפוסקים, וכתב טעם לזה דלילה ראשונה היא בחינת לא"ה ולילה שניה בחינת רח"ל, ורחל מסרה הסימנים ללאה ע"ש.

⁴⁰ ובמעשה רב אות רד הביא שהגר"א לא היה יוצא לנהר בתשליך.

⁴¹ משום דאיתא במדרש שעבר אברהם אבינו עד צוארו במים כשהלך להקריבו ע"ג המזבח ואמר הושיעה כי באו מים עד נפש ואנו עושין זה זכר לעקידה. וטוב למקום שיש בו דגים חיים לסימן שלא תשלוט בנו עין הרע ונפרה ונרבה כדגים. ובכתבים כתב נהר או באר וטוב שיהיה מחוץ לעיר. ויש לילך ביום א' אחר מנחה קודם שקיעת החמה ולומר פסוק מי אל כמוך וגו' עכ"ל. ובקצת מקומות ראיתי כשחל יום א' בשבת הולכין בשני לנהר. ואפשר מפני שהנהר חוץ לעיר ומשום הוצאה שנושאין ספרים וכדומה לכך הולכין ביום ב'. מ"ב שם ח

⁴² באלף למטה (סק"ג) כתב, דבשו"ע ולבוש לא הזכירו אחר מנחה ומשמע שאפשר לילך קודם מנחה, רק בשם האריז"ל כתבו אחר מנחה, ונראה שאין קפידא בזה.

⁴³ כף החיים ל

⁴⁴ הליכות שלמה (פ"א ארחות הלכה הערה 71) הביא, שהגרשו"א היה הולך לבור מים אף שאין בו מים, אך לאחר שראה פעם א' שנפרצו גדרי הצניעות הפסיק ממנהגו ואמר בחצר ביהכנ"ס על יד ספל מים. ועיין בספר א"י (להגר"מ מיקוצנסקי ח"א סימן י אות ז) שכתב, דרבים נזהרים שלא ללכת לנהר, כדי להמנע מראיות אסורות. ודעת הגר"ש אלישיב (קונטרס הלכות חודש תשרי עמ' 38) שיש ללכת רק למקום כינוס מים קבוע. ובליקוטי חבר בן חיים לתלמיד החת"ס (הקדמה לחלק ג) כתב, שהחת"ס היה הולך למקום גבוה שמשם רואים את הנהר. וכן מובא (ארחות רבינו ח"ב עמ' קפט) שהסטיפלער בזקנותו היה עולה לגג ביתו שמשם רואים את הים התיכון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יש נוהגין לנער שולי הבגדים⁴⁵ והציצית לרמוז בעלמא, ליתן לב להשליך החטאים, ולחפש ולחקור דרכים מן היום והוא והלאה, שיהיו בגדיו לבנים ונקיים מכל חטא. וכתבו האחרונים שיש לזוהר מאד שלא ילכו האנשים כשיש נשים ולהיפך⁴⁶.

ונוהגין שלא לישן ביום ראש השנה כדי שלא יישן מזלו והיושב ובטל הרי זה כישן, ויש נוהגים לישן אחר חצות היום⁴⁷. ומי שהשינה ביום נצרכת לו כדי שיוכל לכוון בתפילה כראוי, אין להמנע משינה בראש השנה, אלא יישן כדרכו⁴⁸.

אמר להו רב משרשיא לבריה כי בעיתו מיעל ומיגמרי קמי רבייכו גרסו מתניתא ועלו לקמי רבייכו וכי יתביתו קמיה חזו לפומיה דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך וכי גרסיתו גרסו על נהרא דמיא דכי היכי דמשכן מיא משכן שמעתתיכו ותיבו אקילקלי דמתא מחסיא ולא תיבו אפדני דפומבדיתא טב גלדנא סריא [דמתא מחסיא למיכל] מכותחא דרמי כיפי רמה קרני באלהי רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן:

המשוח בשמן המשחה וכו' ת"ר משיח יכול מלך ת"ל כהן אי כהן יכול מרובה בגדים ת"ל משיח אי משיח יכול משוח מלחמה תלמוד לומר והכהן המשיח שאינו משיח על גביו מאי משמע כדאמר רבא הירך המיומנת שבירך הכא נמי המשיח המיומן שבמשוחים אמר מר משיח יכול מלך מלך פר הוא דמייתי שעיר הוא דמייתי איצטריך ס"ד אמינא על שגנת מעשה יביא שעיר על העלם דבר יביא פר קמ"ל:

אין בין משוח בשמן המשחה כו' מתניתין דלא כרבי מאיר דאי ר"מ הא תניא מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות דברי ר"מ ולא הודו לו חכמים מ"ט דר"מ דתניא משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין תלמוד לומר הכהן המשיח במאי אוקימתיה כרבנן

דף יב:

⁴⁵ מטה אפרים (סימן תקצח ס"ד). ועיין באליה רבה (סימן תקצו סק"ג) בשם הש"ה שכתב טעם נוסף ללכת למקום דגים, דלגים אין גביני עינים ועיניהם תמיד פקוחות, כן הקדוש ברוך הוא יפקח עיניו עלינו תמיד. והביא טעם נוסף לניעור הבגדים, לנער מעלינו קליפות החיצוניים. ובסדר הש"ה הוסיף שהמנהג לנער הציצית, וכן כתב באלף המגן (סק"ט).

⁴⁶ עיין ערוה"ש ד' ויזוהרו שלא ילכו נשים ובמקומות שהולכות מוטב שאנשים לא ילכו כלל דבלא"ה יש מתרעמים על זה בזמן הזה ורבים נמנעים מזה מפני טעם הידוע להם ונכון הוא" וכן כתב בקצה המטה (סימן תקצו סק"ז), והביא שהחכם צבי ציווה לבנותיו להמנע מללכת לתשליך.

⁴⁷ שכבר נתעורר המלאך ע"י תפלות ותקיעות וב"ח כתב שהר"מ היה יושן בר"ה. מ"ב שם ט

⁴⁸ ועיין בקיצור שו"ע (סימן קכט ס"ב) ובחיי אדם (כלל קלט סי"א), שאם ראשו כבד עליו יישן מעט אם אי אפשר בלא זה, וביאר השע"צ (סק"י) הטעם, דבשעת הדחק בודאי נוכל לסמוך על הנהגת הר"מ שישן בר"ה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

**ה. אירע בו פסול בכהן גדול ועבר ומינו כהן אחר תחתיו ...
ראשון חוזר לעבודתו ושני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא
לכהן הדיוט**

כבר התבאר במסכת יומא דף יג. שכהן גדול שנפסל ביום הכיפורים ועבד השני שתוקן במקומו, תחתיו. משעבר יום הכפורים⁴⁹ ויצא מפסלותו, הרי הראשון חוזר לעבודתו, והשני עובר כדי שלא תהיה איבה⁵⁰, ואינו יכול לשמש אפילו ככהן הדיוט⁵¹, וכל מצות כהונה גדולה עליו אלא שאינו עובד ככהן גדול, ואם עבד בשמונה בגדים ככהן גדול⁵² עבודתו כשירה, אך אם עבד ככהן הדיוט עבודתו פסולה⁵³, ואם מת הראשון, זה השני מתמנה תחתיו.

ומטעם זה פרנס הממונה על הצבור ועבר מחמת אונס, כשיעבור האונס חוזר לשררותו⁵⁴. ואין ליתן לשני שום חלק בפרנסות משום איבה דראשון⁵⁵ אך נוהגין בו מקצת כבוד⁵⁶.

**ו. דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט ... מקריב חלק בראש
ונוטל חלק בראש**

⁴⁹ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק א הלכה ג
⁵⁰ דוודאי מדינא הוא כה"ג דא"א להורידו מכהונה גדולה דמעלין בקדש ולא מורדין, אלא דמשום קנאה ואיבה של הכה"ג הקודם אין מניחין אותו לעבוד, וממילא שאינו עובד כלל דככהן הדיוט אסור וככה"ג אין מניחין אותו. ערוך השולחן העתיד הלכות עבודת יום הכיפורים סימן קנח סעיף יב
⁵¹ כס"מ שם

⁵² לכאורה יש לומר דהיינו אם עבר ועבד בשמונה בגדים ככה"ג לפי שמדאורייתא ראוי להיות כה"ג ורק מפני איבה דהאחר, אבל אם עבד ככהן הדיוט פסול דהו"ל מחוסר בגדים וכן ראיתי להקרבן העדה ביומא ובמנילה שם אבל י"ל קצת לפי מש"כ התוספות שם דכה"ג נתמנה בפה ומסתלק בפה י"ל דמדאורייתא אין נעשה כה"ג גמור ולכן אם עבד בדיעבד ככהן הדיוט כשר, אך באמת זה אינו דהא מטעם דמעלין בקדש ולא מורדין א"כ מדאורייתא אינו ככהן הדיוט, וק"ל ופשוט. הר המוריה שם

⁵³ ועיין חסד לאברהם דס"ל דדעת תוס' בסוגיין איפכא דאם עבר ועבד עבודתו כשירה היינו אם עבד בארבעה ככהן הדיוט הואיל דנתמנה בפה וכבר נסתלק בפה וירד מגדולתו דינו ככהן הדיוט, וכשעבד בשמונה ככה"ג דהו"ל מיותר בגדים דהואיל ונסתלק בפה דינו ככהן הדיוט ולכן עבודתו פסולה.

⁵⁴ תוד"ה הלכה כאן ומובא במג"א קנ"ג ס"ק מט

⁵⁵ מ"ב שם ס"ק קטו

⁵⁶ עיין שו"ת שו"מ מ"ת ג לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

כבר התבאר במסכת יומא דף יד. שכהן גדול הוא ראש לכל הכהנים, ולפיכך על אף שעבודות המקדש חולקו לפי משמרות ובתי אב ועל פי פייס, כהן גדול בכל יום⁵⁷ מקריב⁵⁸ ומקטיר מתי שירצה ואפילו קטרת שהיא עבודה יקרה ואינה מצויה ויש מהכהנים שלא זכו בה מעולם, מ"מ הכה"ג מתי שירצה להקטיר קטרת של שחר או של בין הערבים או לעשות שניהם וכן גם ביום מחר ולהלן יכול לעשות כן ולהקטיר תמיד, וכל שכן שאר עבודות⁵⁹.

ואפילו ליטול חלק בקדשי המקדש לאכילה בין קדשי קדשים בין קדשים קלים נוטל, גם אם אינו מקריב. וכשירצה יאמר זה החטאת שלי זה האשם שלי, ואין עובד בפייס כשאר הכהנים אלא בכל עת שירצה להקריב מקריב כל מה שירצה שבבהמ"ק נחשב כבעל הבית בביתו. ונוטל חלק בחלוקת אכילת קדשים בראש מנה יפה שיבחר לו⁶⁰.

במה דברים אמורים בקרבן יחיד⁶¹, אך בקרבנות ציבור אינו יכול ליקח את כל הקרבן כולו לעצמו, רק בורר לו מנה יפה, וחולק עם אחיו הכהנים ונוטל מחצה⁶².

⁵⁷ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ד הלכה יב ופרק ה הלכה יב

⁵⁸ "והיה עולה בכבש המזבח והסגן בימינו, הגיע למחצית הכבש אחז הסגן בימינו והעלהו, והושיט לו הכהן הראשון מהעובדים בקרבן התמיד והוא מוליך את ראש העולה והיה מושיט לו האיברים שבידו וסומך הכה"ג עליהן וזורקן לאש וכך היו מושיטין לו שאר האיברים כל אחד ואחד מושיט את האיברים שבידו לכהן הראשון והראשון נותן לכה"ג וסומך עליו וזורקו לאשים, ואם רצה לסמוך בלבד והכהן האחר יורקם לאש יכול לעשות כן. ולא שיש סמיכה באיברין דהא דכתיב בקרבנות וסמך זהו מחיים, וסמיכה זו הוי רק מפני כבודו של כה"ג להראות שהוא שולט על כל הקרבנות כולם". ערוך השולחן העתיד הלכות כלי המקדש סימן כד סעיף טז

⁵⁹ ואף דהרמב"ם הזכיר רק קטורת היינו "משום דאית בה הנאה שמעשרת כדאיתא בפ"ב דיומא (דף כ"ו) וכיון דבזו אם רצה להקריב מקריב כ"ש לאינד". כס"מ

⁶⁰ כס"מ שם

⁶¹ בסיפא דתוספתא מסיים חלה אחת משתי חלות ארבע וחמש חלות מלחם הפנים. רבי אומר אומר אני שיהא זה נוטל מחצה שנאמר והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו שיהא אהרן שקול נגד בניו. ועד כאן לא פליגי רבנן ורבי אלא אם נוטל מחצה או פחות ממחצה אבל כולו לכו"ע לא שקיל. וצ"ל דרישא חטאת זו שלי אשם זה שלי מיירי בקרבן יחיד דבזה יכול ליקח לעצמו כל הקרבן אבל בקרבן צבור אינו יכול ליקח לעצמו כולו רק בורר לו מנה יפה וחולק עם אחיו הכהנים ונוטל מחצה או מעט פחות ממחצה לכל מר כדאית ליה. וכן הוא בהדיא בירושלמי פ"א דיומא ה"ב א"ר זעירא כאן לקרבן יחיד כאן לקרבן צבור ע"כ. ונראה דבזה כו"ע לא פליגי וכי פליגי רבי ורבנן בקרבן צבור. הר המוריה.

⁶² כמבואר בתמידין ומוספין ד יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

בקדשי הגבול כמו תרומה ותרומת מעשר הרי הוא ככל הכהנים⁶³, וביכורים הרי הם⁶⁴ בקדשי המקדש. וכל דברים אלו הם רק לכה"ג ולא למשוח שעבר, ולא למשוח מלחמה ולהסגן.

ז. ומשמש בשמונה כלים

עוד התבאר שם דף עא. שבגדי כהן הדיוט הם ארבעה כלים, כתנת ומכנסים ומגבעות ואבנט⁶⁵.

בגדי זהב הן בגדי כהן גדול והם שמנה כלים: הארבעה של כל כהן, ומעיל ואפוד וחושן וציץ, ואבנטו של כהן גדול מעשה רוקם הוא והוא דומה במעשיו לאבנט כהן הדיוט, ומצנפת ארכה שש עשרה אמה, והרי הוא כעין צניף שצונף בו את ראשו, ומצנפת האמורה באהרן י"א⁶⁶ שהיא המגבעת האמורה בבניו, אלא שצורת הכריכה שונה⁶⁷. וי"א⁶⁸ שאין מעשהו של זה כמעשהו של זה מצנפת ארוך הרבה וכורך אותו כריכות הרבה ככריכות הישמעאלים, אבל מעשה המגבעות כעין הכובעין שלנו חדין מלמעלה והן קצרין.

בגדי כהן הדיוט הם ארבעה כלים כתנת ומכנסים ומגבעות ואבנט⁶⁹.

⁶³ בתוספתא פ"ק דיומא נומל חלק בראש בד"א בקדשי מקדש אבל בקדשי הגבול אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט חולקין בשוה. משנה למלך שם.

⁶⁴ ערוך השולחן העתיד שם

⁶⁵ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה א – ב

⁶⁶ רמב"ם שם ורמב"ן עה"ת פ' תצוה פכ"ח פס' לא

⁶⁷ ברמב"ן שם כתב "והרי הוא כעין צניף שצונף בו את ראשו, מגלגל ומחזיר מגלגל ומחזיר סביב ראשו כפל על כפל. ומצנפת של כהן גדול אינה קרויה מגבעת בשום מקום, אבל בכהן הדיוט אמר הכתוב מגבעות ואף היא מצנפת היא אלא שקושר בה כל ראשו ומעלה הכפלים עליו כעין מגבעת שהוא קובע כדברי אונקלוס, כי מגבעת כמו מקבעת" ועיין בגור אריה שם שפ"י דברי הרמב"ן שבכהן גדול לא היה מחזיר המצנפת רק סביב הראש בלבד, ולא על ראשו, ולא היה זה כמו כובע. אבל של כהן הדיוט היה מחזיר אותו סביב הראש ועל ראשו, והיה זה כמו כובע, לכך דוקא של כהן הדיוט נקרא 'כובע'

⁶⁸ השגות הראב"ד שם. ודעת רש"י עה"ת תצוה כח פס' ד שגם המצנפת של הכהן הגדול כמין כובע. ואין הפרש בין מצנפת דכהן גדול למצנפת דכהן הדיוט כלל, והכתוב קורא אותו פעם מצנפת על שם שצונף ראשו כצניף, ופעם מגבעת, על שם שמכסה ראשו ככובע, ולכן בין של כהן גדול בין של כהן הדיוט נקראין מצנפת וכובע. רא"ם שם

⁶⁹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה א – ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

בגדי זהב הן בגדי כהן גדול והם שמנה כלים: הארבעה של כל כהן, ומעיל ואפוד וחושן וציץ, ואבנטו של כהן גדול מעשה רוקם הוא והוא דומה במעשיו לאבנט כהן הדיוט, ומצנפת ארכה שש עשרה אמה, והרי הוא כעין צניף שצונף בו את ראשו, ומצנפת האמורה באהרן י"א⁷⁰ שהיא המגבעת האמורה בבניו, אלא שצורת הכריכה שונה⁷¹. וי"א⁷² שאין מעשהו של זה כמעשהו של זה מצנפת ארוך הרבה וכורך אותו כריכות הרבה ככריכות הישמעאלים, אבל מעשה המגבעות כעין הכובעין שלנו חדין מלמעלה והן קצרין.

ומצות עשה⁷³ לעשות בגדים אלו ולהיות הכהן עובד בהן שנאמר (שמות כח פסוק ב) וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ⁷⁴, (שם כט פסוק ח) וְאֵת פָּנָיו תִּקְרִיב וְהִלַּבְשָׂתָם בְּתִנָּת.

וכבר התבאר במסכת סנהדרין דף פג. שכה"ג ששימש⁷⁵ בפחות משמנה בגדים וכהן הדיוט בפחות מארבעה הייבין מיתה בידי שמים כזר, וזה נקרא במשנה מחוסר בגדים, דכתיב: בפרשת תצוה (שמות כט פסוק ט) וְהִנְדַּתָּ

⁷⁰ רמב"ם שם ורמב"ן עה"ת פ' תצוה פכ"ח פס' לא

⁷¹ ברמב"ן שם כתב "והרי הוא כעין צניף שצונף בו את ראשו, מגלגל ומחזיר מגלגל ומחזיר סביב ראשו כפל על כפל. ומצנפת של כהן גדול אינה קרויה מגבעת בשום מקום, אבל ככהן הדיוט אמר הכתוב מגבעות ואף היא מצנפת היא אלא שקושר בה כל ראשו ומעלה הכפלים עליו כעין מגבעת שהוא קובע כדברי אונקלוס, כי מגבעת כמו מקבעת" ועיין בגור אריה שם שפי' דברי הרמב"ן שבכהן גדול לא היה מחזיר המצנפת רק סביב הראש בלבד, ולא על ראשו, ולא היה זה כמו כובע. אבל של כהן הדיוט היה מחזיר אותו סביב הראש ועל ראשו, והיה זה כמו כובע, לכך דוקא של כהן הדיוט נקרא 'כובע'

⁷² השגות הראב"ד שם. ודעת רש"י עה"ת תצוה כח פס' ד שגם המצנפת של הכהן הגדול כמין כובע. ואין הפרש בין מצנפת דכהן גדול למצנפת דכהן הדיוט כלל, והכתוב קורא אותו פעם מצנפת על שם שצונף ראשו כצניף, ופעם מגבעת, על שם שמכסה ראשו ככובע, ולכן בין של כהן גדול בין של כהן הדיוט נקראין מצנפת וכובע. רא"ם שם

⁷³ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק י הלכה ד

⁷⁴ ש"י בפרשת כי תשא עלה דקרא דואת בגדי השרד פי' דהיינו בגדי המסעות שהיו מכסים בהן את הארון וכן פירש בפרשת פקודי אך מסוגיית הגמרא יומא (דף ע"ב) מוכח דס"ל דבגדי השרד הם בגדי כהונה וכן פי' הרמב"ן בפרשת כי תשא אלא שהוא ז"ל סובר דבגדי שרד הם בגדי כ"ג ומן הסוגיא הנוכרת נראה דבגדי שרד כולל לכל כהנים וראיתי לרש"י בפרק ראשית הגז (דף קל"ח) שכתב דבר הראוי לשירות לתכלת דבגדי שרד וכתב עליו הרב בעל תיו"ט שם דרש"י בפ"י התורה מפרש כפי פשוטו של מקרא וכמו שהשרישנו הרא"ם ז"ל בכמה מקומות אך בפ"י הגמרא נטה אחר דברי רז"ל דס"ל דבגדי שרד הם בגדי כהונה ונקט בלישניה בגדי שרד לפי שתרגם אונקלוס בגדי שמושא ועיקר ילפותא דהכא הוא משום דכתיב לעמוד לשרת. מל"מ שם

⁷⁵ ערוך השולחן העתיד הלכות כלי המקדש סימן לא סעיף ו - ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

אתם אבגט אהרן וכן וכו' והיתה להם פהנה לחקת עולם וכו', בזמן שבגדיהן עליהן כהונתן עליהם ובזמן שאין בגדיהן עליהן אין כהונתן עליהן לגבי עבודת המקדש והוי זרים, וכתוב: (במדבר א פסוק נא, ג פסוק י לת, יח פסוק ז) והזר הקרב יומת, ואפילו אם חסר בגד אחד מבגדיהם הוויין מחוסר בגדים

וכשם שמחוסר בגדים חייב מיתה, וק"ו שמחלל העבודה, כמו כן ייתור בגדים דכל יתר כנטול דמי, כגון שלבש שני כתנות או שני אבנטים, או כהן הדיוט שלבש בגדי כה"ג ועבד עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים. ויתור בגדים מקרי אפילו בגד שלא מבגדי כהונה, ואפילו שלא במקום בגדי הכהונה.

ח. וכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא בו

כבר התבאר במסכת יומא דף לב: ולעיל דף יא: שביום הכפורים מקריבין תמיד בשחר, ותמיד בין הערבים כסדר כל יום ויום, ומקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים כלם עולות, ושעיר חטאת נעשה בחוץ והוא נאכל לערב, והם הקרבנות הנזכרים בפרשת פנחס. ועוד מקריבין יתר על מוסף זה, פר בן בקר לחטאת והוא נשרף, ואיל לעולה, ושניהם משל כהן גדול, ואיל הבא משל עבור האמור בפרשת אחרי מות, והוא הנקרא איל העם, ועוד מביאין משל עבור שני שעירי עזים, אחד קרב חטאת והוא נשרף, והשני שעיר המשתלח, נמצאו כל הבהמות הקרבים ביום זה המש עשרה.

עבודת כל המש עשרה בהמות אלו הקריבין ביום זה, אינה אלא בכהן גדול בלבד ומעכב אם לא נעשה בכהן גדול⁷⁶, אחד כהן המשוח בשמן המשחה או המרובה בבגדים, ואם היתה שבת אף מוסף שבת אין מקריב אותו אלא כהן גדול, וכן שאר העבודות של יום זה כגון הקטרת הקטורת של כל יום

⁷⁶ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק א הלכה א – ב ועיי"ש באבה"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרה היומי

מסכת הוריות

והטבת הנרות⁷⁷ הכל עשוי בכהן גדול⁷⁸, נשוי, שנאמר (ויקרא טז פסוק יא) וּכְפָר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ בֵּיתוֹ זֶה אֲשֶׁתוֹ. וי"א⁷⁹ שרק עבודות יום הכפורים בכהן גדול אך עבודות תמידין ומוספין כשרים בכהן הדיוט, אך מצוותם מן התורה⁸⁰ לכתחילה בכהן גדול, וחכמים עשאוהו חובה בכהן גדול ולדעה זו אם הכהן גדול חלוש עושין עבודת תמידין אף בכהן הדיוט.

ט. ופטור על טומאת מקדש וקדשיו

כבר התבאר במסכת שבועות דף יז: ולעיל דף ח: ודף ט: שהמלך וכהן⁸¹ משיח מביאין קרבנן על שבועת העדות או על שבועת ביטוי או על טומאת מקדש וקדשיו כשאר הדיוטות, שלא חילק הכתוב קרבן מלך מקרבן הדיוט ומקרבן כהן משיח אלא במצוות שחייבים על שגגתן חטאת קבועה, אבל בקרבן עולה ויורד כלן שוים, וי"א⁸² שאין המלך חייב בשמיעת קול, ולא המשיח בטומאת מקדש וקדשיו.

⁷⁷ ולדעת הרמב"ן הטבת הנרות שלא בכה"ג, אמנם הרמב"ם קורא להדלקה הטבה בפ"ג מתמידין דין י"ב ע"ש, ולנקותם קורא שם דישון המנורה ולפ"ז אדרבא ראייה דס"ל כהרמב"ן.

⁷⁸ ויש לי שאלה בזה מנלן לומר כן, והא רק באחרי מות כתיב: בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר וגו', אבל הקרבנות של מוספין שבפ' פנחס וכן תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים וקטרת של כל יום מנלן דדווקא כה"ג. והתשובה בזה יראה לי דהנה גם מהלכה למשה מסיני וגם מדרשא דקראי קבלנו שהכה"ג מובל א"ע ביוה"כ המש טבילות ועשרה קידושין ולפ"ז מבורר הכל בתורה, דאי ס"ד דבזאת יבא אהרן נאמר רק על הקרבנות דאחרי מות א"כ ליכא המש טבילות ועשרה קידושין דהא שני טבילות וארבע קידושין הם להתמידים, ובע"כ מוכרח הכה"ג להקריב התמידים, הרי מפורש דבזאת יבא אהרן קאי גם על הקרבנות שבפנחס שהם התמידים והמוספים, ובתוכם כלול הקטרת והדלקת המנורה כפי הסדר שבכל יום שהם בין תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים כפי הסדר של כל יום. וממילא מבורר דכל אותן העבודות שקודם התמיד כמו תרומת הדרשן וסידור המערכה ושני גזירי עצים אם החיוב הוא רק בכה"ג נפיש להו טבילות וקידושין, ועוד דוודאי עיקרי העבודות כמו הקרבת התמידין והמוספין והקטרת והמנורה הטילה התורה על כה"ג ולא הכנות לעבודות. ערוך השולחן העתיד הלכות עבודת יום הכיפורים סימן קנז

⁷⁹ כסף משנה פ"א ה"ב בשם הריטב"א בשם הרמב"ם אולם בריטב"א לפנינו יב: ד"ה ה"ג כתב על הרמב"ן "ובשם רבינו הגדול רבו ז"ל" וכוונתו לרבו של הרמב"ן ועי"ש "אלא דמצוה בכהן גדול טפי, ורבנן שוו חובה בכהן גדול אף בתמידין, ולא התירו אלא דברים שאינם עיקר עבודה כאותה שאמרו (ל"א ב') קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו, וכגון להפך במזלג, ולהזמין איברים להעלותן, והיכא דכהן גדול חלוש עושין עבודת תמידין אף בכהן הדיוט, והיינו דקתני תנא דיני פייסות במכילתין".

⁸⁰ כך הוכיח באבהא"ז ברמב"ם שם פ"א ה"ב דאל"כ אמאי בעי המש טבילות ועשרה קידושין וכהוכחת העורה"ש העתיד הנזכר.

⁸¹ רמב"ם הלכות שגגות פרק י הלכה ז

⁸² השגות הראב"ד שם שפסק כר"ע כאן שהנשיא חייב בכלם חוץ משמיעת קול שהמלך לא דן ולא דינין אותו. ועיין כס"מ ולח"מ שם בביאור דעת הרמב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

י. וכולן נוהגין במרובה בגדים חוץ מפר המביא על כל המצות

וכבר התבאר לעיל דף יא: שאין בין כהן משוח⁸³ בשמן המשחה, למרובה בגדים אלא פר שמביא כהן המשיח אם שנג באחד מן המצות שחייב עליהן חטאת כמו שהתבאר שנאמר (ויקרא ד פסוק ג) אם הפכהן המשיח יחטא וגו', אבל לשאר הדברים באיסור טומאה אף לאב ואם, במצות נשואי בתולה, בהחזרת הרוצח במותם, בהבאת הבית כהן גדול שבכל יום, ובהבאת פר יום הכפורים⁸⁴, וי"א⁸⁵ אף בהקרבת פר העלם דבר של צבור, שוים הם.

יא. וכולן נוהגין במשיח שעבר חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה

עוד התבאר שם ולעיל דף ט: שכהן גדול⁸⁶ שנמשח בשמן המשחה ועבר מעבודתו מפני מום או זקנה וכיוצא בהן⁸⁷ והורה וחטא בשגגה זו מביא פר

⁸³ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ד הלכה יד

⁸⁴ מאירי מגילה שם

⁸⁵ על הא דמרובה בגדים אינו מביא פר כתבו תוס' אבל לא מיירי בפר העלם דבר של צבור דכתיב ביה הכהן המשיח (יחטא) דהא מרבין בת"כ ואפילו כהן הדיוט יכול להביאו וכל שכן מרובה בגדים. תוד"ה אין בין מגילה ט: אולם התוס' יומא (דף נ"ז) ד"ה אני בשם ריב"א דפר העלם דבר של צבור לא היה בבית שני לפי שלא היה שם כהן משוח כי אם מרובה בגדים ופר זה מקריבו כהן משוח ולא מרובה בגדים. והרמב"ם שסתם ס"ל כתוס' במגילה. עיין משנה למלך כלי המקדש ד הלכה יד

⁸⁶ רמב"ם שם פרק טו הלכה ז

⁸⁷ בלח"מ הקשה דברי רבינו ז"ל מתמיהין אצלי דבפ"ב הוריות ובפ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה והיינו כהן שעבר מחמת קריו ביוה"כ ומינו אחר תחתיו וחזר אח"כ לראשון קורא כהן המשמש ולשני קורא שעבר. וקאמר דאין בין זה לזה אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה שמביאין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין בינו לכהן המשמש אלא פר יוה"כ והלא זה פסול לעבודה וזה כשר ובהא ודאי לא איירי מתניתין כלל דאמרה זה וזה שוים בעבודת יוה"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו כשר לעבודה, וע"ק דמשנה זו דאין בין כהן משמש לכהן שעבר אוקמה בגמ' כר"מ דאמר דהשני מצות כהונה עליו ודלא כר' יוסי דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיוט ורבינו ז"ל פסק בפ"ב מהל' יוה"כ כר' יוסי שכתב שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם דהוי כר' יוסי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל וא"כ איך כתב להך מתניתין הכא וזה הוא אפילו אם היה מביא המשנה כצורתה כ"ש שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה כלל כדכתיבנא וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

על שגגתו, למרות שכבר פסול לעבודה⁸⁸. לפי שאין בין כהן משיח המשמש לכהן משיח שעבר ואינו משמש בעבודה אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה של כל יום שאין מקריב אותן אלא כהן המשמש בכהונה גדולה, אבל פר הבא על כל המצוות שוים הם בו. וי"א⁸⁹ שרק כשנרפא וראוי לשמש מביא פר, אבל אם עבר ואינו יכול לחזור לעבודתו וחטא לאחר שעבר אינו מביא פר והרי הוא כהדיוט.

**יב. וכולן אין נוהגין במשוח מלחמה חוץ מה' דברים האמורים
בפרשה לא פורע ולא פורם ואין מטמא לקרובים ומוזהר
על הבתולה ואסור באלמנה ... את הרוצח ... אינו מחזיר**

⁸⁸ בהר המוריה תי' על קושיית הלח"מ אבל באמת לא זו הדרך ולא זו העיר דכונת רבינו למה דאיתא בהוריות ט' ב' ועיי"ש בפירוש המשניות לרבינו ואין כוונת רבינו כאן לשיהיה כשר לעבודה דזה ודאי אינו וכמש"כ רבינו בפ"י המשניות שם ולכן לא כתב רבינו כאן דאם עבד כשר וכ"ז פשוט וברור לדעתו. ואותה משנה דמגילה שנוייה בהוריות י"א ב' יעו"ש ושם היא אותה שבמגילה שהובא בהלכות עבודת יוה"כ וכאן הוא ענין אחר דלא פגע ולא נגע זה לזה וביאור דבריו נראה על פי מש"כ ערוך השולחן העתיד הלכות שגגות סימן רל סעיף ז – יא שכאן הוא עניין אחר הוא ומקורו מתוספתא דמגילה פ"א דכהן שנמשח בשמן המשחה דין אחר יש לו וכמ"ש בפ"י המשניות דאחרי שנמשח בשמן המשחה קדושתו עולם. ולפ"ו אפילו נעשה בעל מום שהרי זהו קדושת עולם ובירושלמי שם איתא: אמר ר' מני כתיב כי נזר שמן משחת אלקיו וגו', כביכול מה אני בגדולתי אף אהרן בגדולתו אמר ר' אבין קדוש יהיה לך כביכול מה אני בקדושתו אף אהרן בקדושתו ע"ש. הרי להדיא דהמשיחה מקדשו עד עולם וזהו מקורותיו של הרמב"ם ז"ל.

⁸⁹ באבני שהם תי' על קושיית הלח"מ לענ"ד הדבר פשוט עם מה שחילקו הראשונים ז"ל דהא דאמרינן דכהן ראשון חוזר לעבודתו היינו דוקא כשאירע לו קרי ונתמנה אחר לפי שעה אבל חלה או גלה ונתמנה אחר תחתיו ונתרפא או שב מגלותו אפ"ה אינו חוזר לעבודתו אלא השני נשאר לעולם. (א"ה יעויין בתוס' נזיר דף מ"ז ע"א ד"ה וכן ובש"מ"ק להרב בצלאל בשם הרא"ש והרב המאירי יעו"ש) והכא מיירי רבינו אחר שנתרפא ממומו או מרתחת זקנותו דכהן השני נשאר לעולם לכ"ג אפילו אליבא דר' יוסי הכהן הראשון כל מצות כ"ג עליו דהכא לא שייך איבה כלל מכהן השני כיון דכהן הראשון היה כבר כ"ג ובא זה תחתיו ודאי דאין לו איבה עם הראשון משא"כ התם בעבודת יוה"כ ס"ל לר"י דיש להראשון איבה עם השני דלא היה כבר כ"ג כלל. והשתא ניהא הכל דהתם בעבודת יוה"כ פסק כר' יוסי דהשני אינו חוזר משום איבה דראשון אבל הכא מיירי שעבר מומו ונתרפא וכן זקן שנתרפא מרתחתו דהדין הוא דהשני נשאר לעולם כ"ג אפילו כשנתרפא הראשון והיא אמרינן דהראשון והשני כלם שוים ואין ביניהם אלא פר יוה"כ וכו' דבהא אפילו ר"י מודה וכדכתבנא אלא דנשאר לנו להבין דאמאי אוקמה בנמרא דמגילה האי מתני' כר' מאיר דוקא הא לפ"ו אפילו כר"י מצי אתי ומתני' מיירי דעבר מחמת חולי או מום דמודה ר"י וצ"ל דמתני' קשיתה מדנקט סתמא הוי אפילו דעבר מחמת קריו ומשום הכי קאמרי דהוי ר"מ והשתא אתו דברי רבינו דהכא ודהתם על נכון ודוק. שוב ראיתי להרב זרע אברהם חו"מ סימן [כ"א] שישב כעין זה יעו"ש שלא ראה הרב סברת הראשונים אלא כתב כן מסברא דנפשיה יעו"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

משוח מלחמה⁹⁰ אין בנו מתמנה תחתיו לעולם אלא הרי הוא כשאר כהנים, אם נמשח למלחמה נמשח ואם לא נמשח לא נמשח.

וכשכהן משוח מלחמה משמש במקדש משמש בד' כלים כשאר כהנים⁹¹.

כהן משוח מלחמה מצווה⁹² על הבתולה. ואסור באלמנה.

משוח מלחמה⁹³ שמת אינו מחזיר במיתתו מעיר מקלט את הרוצה בשגנה, מפני שהוא ככהן הדיוט.

יג. כהן גדול פורם מלמטה

כהן שבגדיו קרועים אסור לו להכנס מן המזבח ולפנים ואם נכנס ועבר חייב מיתה בידי שמים⁹⁴

ואינו חייב⁹⁵ מיתה בידי שמים אלא על עבודה תמה. ומלקות אפילו על עבודה שאינה תמה, ואף מן המזבח ולחוץ ואם נכנס מן המזבח ולפנים י"א⁹⁶ שחייב מלקות. וי"א⁹⁷ שהוא רק מעלה מדרבנן. ועל הכניסה אינו חייב אלא בראוי לעבודה⁹⁸ ובשעת עבודה. וכן אם היה בין אולם ולמזבח וקרע שם בגדיו לוקה שנאמר (שם י פסוק ו) ובגדיכם לא תפרמו

⁹⁰ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ד הלכה כא

⁹¹ דמה שאמר אביי היינו אליבא דרב דימי דסבר דראוי לשמש בשמונה כלים אי משמש בארבעה הוי הורדה אבל לדידן דסבירא לן דאינו ראוי לשמש בה' ליבא הורדה. כסף משנה שם. שלדידן דלא אמרינן מניעת לבישת ח' בגדים מטעם איבה אלא מן הדין אינו ראוי ללבוש ח' בגדים א"כ אי אמרת דגם ד' אינו לובש דעדיף הוא מכהן הדיוט וגרע מכהן גדול תיקשי קושיית אביי אלא זר משווית ליה כיון דמן הדין אינו לובש ד' אלא ודאי למסקנא כיון דאינו לובש ח' מן הדין, מוכרח דדינו כשאר כהנים דילבש ארבעה וקי"ל כאידך ברייתא דקאמר דכולן אין נוהגות במשוח מלחמה ובכללן ח' בגדים דדינו ככהן הדיוט. לחם יהודה

⁹² רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יז הלכה א

⁹³ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ז הלכה ט

⁹⁴ ודעת הרמב"ן בהשגות ל"ת קסג שאין חיוב מיתה בקרועי בגדים מצד עצמו אלא כיון שהבגד קרוע הרי הוא כמי שאינו וחייב משום מחוסר בגדים שהרי הוא כור ששימש וחייב מיתה

⁹⁵ רמב"ם ביאת המקדש פ"א הי"ד

⁹⁶ דעת הרמב"ם

⁹⁷ דעת הראב"ד והרמב"ן

⁹⁸ ועיי' ל"ת קסג מיהו ראוי לעבודה ומתי נחשב בשעת עבודה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת הוריות

כהן גדול⁹⁹ אסור לקרוע¹⁰⁰ בגדיו¹⁰¹ לעולם, ואפילו לקרוע על מת שימות לו אינו ראשי¹⁰² שהרי תמיד הוא במקדש, ולכך נאמר בו (שם כא פסוק י) אַתָּה ראשו לא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרָם, אבל קרוע הוא על מתו בבגדיו מלמטה¹⁰³ כנגד רגליו, ואינו חובה אלא רשות¹⁰⁴. וי"א¹⁰⁵ שאינו חייב אלא בקרוע על מתו.

י"א¹⁰⁶ שאם קרע כהן גדול על מתו חוץ לבית המקדש אפילו לא נכנס למקדש חייב על הקריעה.

אינו חייב על קריעת בגדיו משום לאו זה אלא אם היא כמו קריעה שקורעין על המתים, ששיעורה הוא טפח¹⁰⁷. שכן אמרו במועד קטן (כב ע"ב) שאין קריעה פחותה מטפח, וכן כהן הדיוט שנכנס ועבד בבגד קרוע טפח חייב מיתה בידי שמים ומלקות

⁹⁹ רמב"ם שם הלכה טו

¹⁰⁰ ועיין במנחת חינוך מצוה קנ אות ה שהוכיח שהלאו הוא לבישת בגד קרוע ולא עצם מעשה הקריעה עצמו דאין סברא שאם יקרע איזה בגד המונח בתיבה יעבור בלאו, אלא ברור דעיקר הציטוי על הלבשה, וממילא כשהוא קרוע בשעה שהוא לבוש הוא עובר משום שלבש בו רגע זו אבל למסקנא כתב "שוב נתיישבתי, דמלשון הרמב"ם פ"ה מכלי המקדש ה"ו וכהן גדול שקרע, נראה דעל הקריעה לוקין, דאי על הלבשה הוי ליה לכתוב וכהן גדול שלבש בגד קרוע וכו', וכן היה לו לכתוב אם לובש לוקה בכל פעם שהוא לבוש כמו שכתב בפ"י מכלאים ה"ל לענין שעטנז, עי"ש. ומ"מ אזהרת התורה הוא על הלבוש שלא יקרע ולא במונח בתיבה, ובדאי הוא באיזה מקום ואנחנו לא נדע"

¹⁰¹ עיין לקמן בשם המשיב דבר שאפילו בגדי חול אסור לו לקרוע

¹⁰² עיין במנחת חינוך שם אות ד שרצה לדייק מדברי החינוך והרמב"ם שאין חייבים אלא בפריעה על מת או דבר מצוה ונתן טעם לזה "ואפשר לומר דסבירא ליה היכי דאיכא קצת מצוה לקרוע אסור לכהן גדול, אבל בחינם שאין מצוה כלל, שזה אין דרך בני אדם השלמים לעשות כן, לא הקפידה תורה יותר מעל איש אחר, ומ"מ צ"ע" אבל לשון זה של הרמב"ם וכן משמע מדברי הראשונים והאחרונים שחייב בכל גווני גם אם אינו על מתו או מצוה אלא אפילו בקרוע סתם

¹⁰³ דהתורה הקפידה על זה שלא יעבור בכגדים כאלו שבני אדם קורעים, שקורעין למעלה ומטה וכדומה לזה (מנחת חינוך שם אות ג) אמנם עיין חזו"א קדשים מס' הוריות סי' טו ס"ק כג שהעמיד קריעה זו דוקא בבגדי חול ועיין משיב דבר ה"ב סי' צה צו צט

¹⁰⁴ שם בלי המקדש פ"ה ה"ו וערוך השולחן העתיד סי' כד סעי' ט

¹⁰⁵ רמב"ן בהשגות לספר המצוות ל"ת קסג ועיין חזו"א קדשים הוריות סי' טו ס"ק כג שכתב שלדעת הרמב"ן אין האיסור בלבישת בגדים פרומים אלא דוקא על הקריעה

¹⁰⁶ חזו"א כלים סי' ב ס"ק ד

¹⁰⁷ ובפחות מטפח אינו חייב משום לאו זה אבל הרי הוא מחלל עבודה שנאמר לכבוד ולתפארת (מנחת חינוך שם אות ב ואות ג)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

משום לאו זה ועבודתו פסולה¹⁰⁸. וי"א¹⁰⁹ שעבודתו כשירה. וי"א¹¹⁰ שחייב מיתה ומלקות אף¹¹¹ משום מחוסר בגדים ועבודתו פסולה¹¹².

¹⁰⁸ חינוך מצוה קנ ברמב"ם שם כתב "אע"פ שעבודתו כשירה ולא חללה" והקשה במנחת חינוך מצוה קנ אות ב שהרי מפורש בש"ס זבחים י"ח ע"ב ורמב"ם פ"ח מכלי המקדש ה"ד דהיו בגדיו מקורעים מחלל עבודה וברמב"ן בספר המצוות ל"ת קס"ג (בסופו) כתב דבגדי כהונה המקורעים הוו ליה כאינו בגד וחייבים משום מחוסר בגדים ומחלל עבודה, דכהן העובר מחוסר בגדים חייב מיתה בידי שמים כזר ומחלל עבודה דהוי ליה כזר, עיין רמב"ם פ"י מכלי המקדש הל' ד' – ה' ותירץ דלענין הכשר בגדי כהונה קריעה כל שהוא פוסלת דאינם לכבוד ולתפארת, ומ"מ בודאי הוי בגד ושייך שפיר בגדיהם עליהם, עיין רמב"ם שם פ"י ה"ד, וכן יתור בגד כזה הוי יתר בגדים, א"כ אינו חייב כלל רק עבודתו פסולה מטעם דבעינן לכבוד וקיבלו חז"ל דעבודתו פסולה וה"ה בקריעה טפח והרמב"ם איירי בנקרעו לגמרי שאינו בגד וכמו שיתבאר להלן אמנם עיין להלן בשם המשגיב דבר דהרמב"ם איירי בלבש בגדי חול על בגדי הכהונה וא"כ לא קשיא מידי ועיין רדב"ז ח"ה צא (אלף תסד) וז"ל "וקרועי בגדים היינו שהוא קרוע מן הצואר במקום אחד כדרך שקורע על המת ובגדים מקורעים היינו שהם מקורעים במקומות הרבה שלא במקום שקורעים על המת כדרך בגדי הפחותים שאינם מקפידים על עצמם ולא על מלבושיהם והתורה אמרה לכבוד ולתפארת ואין זה דרך כבוד ולפיכך עבודתו פסולה והוי כמחוסר בגדים לענין חלול עבודה ואינו מחוסר בגדים ממש לענין חיוב מיתה בידי שמים"

¹⁰⁹ בית הלוי ח"א סי' ב ס"ק ו ובזה יישב קושיית המנחת חינוך הנ"ל שאם קרועים הרבה בזה פוסל עבודה שאינו לכבוד ולתפארת וחשיב מחוסר בגדים ואם אינם קרועים אלא טפח בזה אינו פוסל דלא חשיב מחוסר בגדים לגמרי אלא עובר משום ובגדיכם לא תפרומו וחייב מיתה בידי שמים ועיין בחומר בקודש סי' א אות כ והערה א והערה ד שכתב כן בשם בנו ועיי"ש עוד

¹¹⁰ השגות הרמב"ן ל"ת קסג

¹¹¹ דהיינו אם נאמר כדעת הרמב"ן דקרוע הוי כאילו אינו חבוש בהם כלל ונסבור כהרמב"ם שיש חיוב מיתה בידי שמים משום לאו זה דובגדיכם לא תפרומו אבל הרמב"ן גופיה בהשגות ס"ל שאין חיוב מיתה כלל משום ובגדיכם לא תפרומו אלא כל חיובו רק משום מחוסר בגדים

¹¹² ועיין מנ"ח שם אם הוי בגדי הכהונה שלמים ולבש בנוסף להם בגד קרוע שנקרע לגמרי, אינו בכלל יתר בגדים ואינו חייב משום יתר בגדים אבל חייב מלקות ומיתה בידי שמים משום לאו זה דובגדיכם אל תפרומו ואינו מחלל עבודה שאין מחללים עבודה משום לאו זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

י"א¹¹³ שחייב משום לאו זה אף אם לבש בגדי חול קרועים ונכנס בהם לבית המקדש¹¹⁴ ועבד עבודה אבל אינו פוסל עבודתו¹¹⁵. וי"א¹¹⁶ שאינו חייב על בגדי חול אלא אם כן קורע על מתו ואסור דוקא לכהן גדול או משוח מלחמה.

י.ד. וההדיוט מלמעלה

כבר התבאר במסכת מו"ק דף כא. ודרף כד. שמי שמת לו אחד מקרוביו שחייב להתאבל עליו והן: אביו, אמו, אחיו, ואחותו — בין מצד אביו ובין מצד אמו, בנו בתו, אשתו, ובן אשה על בעלה, חייב לקרוע עליו וחיוב הקריעה הוא מדרבנן¹¹⁷, וכל שאינו קורע חייב מיתה בידי שמים

ובטעמי הקריעה יש שכתבו¹¹⁸ כדי שיעורר הבכי ולהפליג צערו, ויש שכתבו¹¹⁹ כדי שלא תטרף דעתו עליו ברעה הגדולה, דאדם בהול על מתו, ולזה יסיתו דעתו לדבר אחר. כדי שישים דעתו באיבוד ממונו.

ועוד התבאר שם דף כו. שמקום קריעה¹²⁰ הוא לפניו, אבל אם קרע מלאחריו, או מן הטבור ולמטה, או מן הצדדין, דהיינו תחת אצילי ידיו, או

¹¹³ שו"ת משיב דבר ח"ב סי' צו וצט"ר וראיה ברורה דרבנינו מיירי בבגדי חול. מהא שכתב בה' ביאת המקדש פ"א הי"ז וכן אסור לכל אדם בין כהן בין ישראל כו' או קרוע בגדים כו' ובגדי כהונה לישראל מנין. ואיירי שעבד בבגדי כהונה ולבש בגדי החול הקרועים עליהם דהא דאימעוש מבד שלא ילבש עמהן בגדי חול. היינו מדכתיב ומכנסים בד ילבש על בשרו וכן מבואר בת"כ וא"כ לא נתמעט אלא על בשרו וכמשי"כ רבינו ז"ל אבל על בגדיו שרי ועוד דיתר בגדים אינו אלא כדתניא בזבחים (י"ח) לבש שני מכנסים או שני אבנטים. וכן הוא לשון הרמב"ם ז"ל פי"א מה' כלי המקדש ה"ה. אבל יתר בגד חול כשר לעבודה. דכל מה שאינו מבגדי כהונה אין בהם משום יתור בגדים (שם)

¹¹⁴ ולרמב"ם הנ"ל חייב אף על הכניסה לחוד ולראב"ד והרמב"ן חייב רק בעבודה

¹¹⁵ ועפ"י ז"ל יישב מה שהקשה המנחת חינוך מובא לעיל אמאי כתב הרמב"ם דקרוע בגדים אינו פוסל עבודה הרי עי"ז הוי מחוסר בגדים דהבגד כמי שאינו מחוסר בגדים מהללל עבודה אבל אם נאמר שהרמב"ם איירי בבגדי החול שלבש מעל בגדי הכהונה א"כ אינו מחוסר בגדים אלא רק קרוע בגדים ולהכי אינו מהלל עבודה ¹¹⁶ חזו"א קדשים מס' הוריות סי' טו ס"ק כג

¹¹⁷ מלשון הגמ' שם ה"י משמע שהוא דאוריתא, אולם הרמב"ן מובא בכ"מ אבל רפ"ח ובב"י ריש ש"מ) כתב שהוא דרבנן, דהקר אסמכתא והא דאמרי חייב מיתה הרי"ז כהא דאמרו העובר על דברי חכמים חייב מיתה, וכ"ה בתוס' שם ורא"ש פ"ג דמו"ק, זולת יחידים כגון הראב"ד המו בא שם ברא"ש ס"ל שהוא גז"ש גמורה.

¹¹⁸ בית יהודה יו"ד סי' כ"ז הובא בספר מנחם אבלים אות ק'—ו

¹¹⁹ מנחם אבלים הנ"ל בשם שו"ת הלק"ט סי' קי"ז

¹²⁰ שו"ע ונו"כ ש"מ ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

בשרוול, או לרוחב הבגד¹²¹, לא יצא ידי חובת קריעה, וצריך לחזור ולקרוע, אך אין צריך לחזור ולברך.

טו. כהן גדול מקריב אונן ולא אונל

עוד התבאר שם דף יג: שכהן¹²² גדול עובר כשהוא אונן שנאמר (ויקרא כא פסוק יב) ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כלומר ישב ויעבוד עבודה שהיה עוסק בה ואינה מתחללת. אך אינו מתחיל בעבודה אם הוא אונן¹²³.

י"א שאם כבר העבודה בידו אף שלא התחיל בה יגמרנה, ורק אם לא היתה בידו עבודה לא יקחנה מחדש, וכגון שאם לקח המזרק לקבל הדם אף שעדיין לא התחיל לקבל יגמור, אבל לעולם אם לא לקח המזרק אינו יכול לקבל הדם¹²⁴.

ואף על פי שכהן גדול עובד אונן, אסור לאכול בקדשים שנאמר (שם י פסוק יט) וְאֶכְלְתִי חֶטְאֵת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינַי ה', וכן אינו חולק לאכול בערב.

טז. וההדיוט לא מקריב ולא אונל

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף פג: שאונן שעבד אינו לוקה, ומותר ליגע בקדשים אף על פי שלא טבל שלא עשו מעלה אלא באכילה אבל בנגיעה הרי זה טהור

כהן הדיוט¹²⁵ שהיה במקדש בעבודתו ושמע שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו, אע"פ שאינו חייב לצאת מן המקדש עד אחר שתגמר אותה עבודה בידי אחרים¹²⁶, אינו עובד מפני שהוא אונן, ואם עבד והוא אונן של

¹²¹ פ"ת שם ב מהרדב"ז

¹²² רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ב הלכה ו, ט

¹²³ משנה למלך שם ו ועיי"ש שכתב שאיסורו מדרבנן גזירה אטו אכילה

¹²⁴ משנה למלך שם בדעת תוס וכתב שאפשר שהוא אף דעת הרמב"ם

¹²⁵ רמב"ם שם פרק ב הלכה ח ערוך השולחן העתיד שם סי' לה סעי' יז יח

¹²⁶ ועיי' ליקוטי הלכות זכחים יז (י ע"א בדפו"י) בזבח תודה ד"ה איכא מרבואתא דלדעת רש"י יש בזה מחלוקת תנאים בברייתא ר' יוסי ור' יהודה ולדעת ר' יוסי גומר עבודתו שכיון שכבר התחיל עבודתו א"כ נכנס לאזהרת ומן המקדש לא יצא ולהכי יגמור אבל להלכתא קי"ל בזה כר' יהודה כיון שיש סתם משנה בהוריות כוותיה וקי"ל סתם במשנה ומחלוקת בברייתא הלכה כסתם ועוד דבירושלמי יש גורסים במקום ר'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

תורה חילל עבודתו בין בקרבן יחיד בין בקרבן ציבור, אבל אינו לוקה¹²⁷.
וי"א¹²⁸ שלוקה. וי"א¹²⁹ שכהן הדיוט חייב לצאת ולהיטמאות למתו, וי"א¹³⁰
שאסור גם לכהן הדיוט לצאת מן המקדש עד שתיגמר העבודה ואפילו אין
אחר שיעשה העבודה במקומו חייב להפסיק עבותו ולשפוך הדם ורק אח"כ
יצא.

ומניין שעבודת¹³¹ האונן פסולה מקל וחומר אם בעל מום שאוכל בקדשים אם עבד
חילל, אונן שהוא אסור בקדשים שנאמר (דברים כו פסוק יד) לא אכלתי באני ממנו
דין הוא שיחלל, ועוד¹³² שהרי נאמר בכהן גדול (ויקרא כא פסוק יב) וגמן המקדש לא
יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא דהיינו כהן הדיוט חילל.

יז. למטה למטה ממש למעלה למעלה ממש ... על כל המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל קמי שפה שלו על אביו ועל אמו מבדיל

יוסי ור"ש וקיי"ל ר' שמעון ור' יהודה הלכה כר' יהודה ועיין צפנת פענח מתנות עניים פ"ד ה"ו (עמ' 99) שכתב
שלדעת ר' יהודה מניח עבודתו יוצא כיון שכבר היה אונן א"כ נפסלה עבודתו ושוב אינו באזהרת ומן המקדש
לא יצא ולהכי מניח ויוצא ולר' יוסי שיגמור עבודתו לא קאי על הכהן האונן אלא שאחר גומר עבודתו ואסור
לאונן לצאת עדיין כיון שהוא עדיין בשעת עבודה אע"ג שאינו זה שגומר אותה
¹²⁷ כיון שאין לאו מפורש על זה אע"ג שיש ק"ו לאוסרו כדלקמן אין מזהירין מן הדין (כס"מ שם)
¹²⁸ תוס' מכות יג ע"א ד"ה ואלו הן הלוקין ועיין שפת אמת זבחים טו ע"ב סוד"ה דבי ר"י ובדף טז ע"ב על תוד"ה
שם טומאה

¹²⁹ ז"ל הרמב"ם שם "אע"פ שאינו יוצא מן המקדש" והראב"ד שם השיג עליו "וכיון שהוא חייב להתאבל עליו
למה אינו יוצא ודאי יוצא ומטמא בעל כרחו" שהרי גם הרמב"ם מודה שכופין הכהן ליטמא למתו וכמש"כ
בפ"ב דאבל אלא כוונת הרמב"ם שאינו חייב לצאת מיד ולהתעסק עם מתו אלא אם רוצה ממתין עד גמר
העבודה ע"י אחרים ואח"כ חייב לצאת להתעסק עם מתו ומקור הרמב"ם הוא מברייתא ביזמא יג ע"ב דתניא
היה עומד ומקריב על גבי המזבח ושמע שמת לו מת מניח עבודתו ויוצא דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר יגמור
ודעת רש"י דאירי בכהן הדיוט ונדחק שם לפרש האיך לר"י גומר עבודתו אבל הרמב"ם למד שיגמור הכוונה
דתגמר העבודה שכיון שאמר ר' יהודה מניח עבודתו לזה אמר ר' יוסי שאין צריך להניח מיד אלא יישב
במקדש עד שתגמר העבודה ומצינו כעין זה בשבת יט ע"א השום וכו' שריסקן מבעוד יום ר' ישמעל אומר
יגמור משתחשך וכו' ופי' רש"י ותוס' שם שהכוונה שיגמרו בעצמן וא"כ ה"נ הכא (ערוך השולחן העתיד שם)
ועיין ערוך לנר יבמות מג ע"ב ד"ה ובוה נ"ל שפירש דהרמב"ם איירי במתים שאינו חייב להטמאות להם כגון
אחותו הנשואה מאביו והו"א ששכיון שאינו חייב להטמאות א"כ יכול לעבוד באנינותו לזה השמיענו שכיון
שחייב להתאבל עליהם אסור לו לעבוד אונן אע"ג שאינו חייב לצאת מן המקדש אבל קרובים שהייב
להטמאות להם ודאי יוצא מיד וכדעת הראב"ד

¹³⁰ חינוך מצוה קנא מנחת חינוך שם אות ד

¹³¹ שם הלכה ז

¹³² ספר המצוות כאן וברמב"ן בהשגות שורש ה ועיין ערוך לנר סנהדרין פד ע"א בגמ' ד"ה ומן המקדש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

כבר התבאר במסכת מו"ק דף כב: שעל כל המתים¹³³ אם רצה מניח שפת הבגד שלימה וקורע מהשפה ולמטה, ועל אביו ואמו צריך לקרוע כל השפה. ויש אומרים שגם על שאר קרובים צריך לקרוע השפה. וכן נוהגים¹³⁴.

אם לבוש בגדים חשובים מותר להחליף וללבוש בגדים פשוטים כדי לקרוע בהם, ואפילו על אביו ואמו¹³⁵.

על כל המתים קורע טפח (שמונה ס"מ לפחות ולחזו"א 9.6 ס"מ) בבגד העליון ודין¹³⁶. ואם קרע בבגד התחתון י"א¹³⁷ דלא יצא ויש חולקים¹³⁸, ואין להוסיף יותר מטפח¹³⁹.

על אביו ואמו קורע כל בגדיו אפילו כשלבוש הרבה בגדים עד שמגלה את לבו¹⁴⁰, ואם לא קרע כל בגדיו לא יצא וגוערים בו. לפיכך אם לובש כמה חולצות, או חלוצה וסוודר¹⁴¹ צריך לקרוע את כולן, וכל זמן שאותו הבגד עליו צריך לקרוע, אפילו לאחר שלשים¹⁴².

¹³³ שו"ע ונו"כ שם יב

¹³⁴ רמ"א שם

¹³⁵ גליון מהרש"א שם על סעי' ט, שד"ח אבלות קעו, חכמ"א קנב ו אולם עיין שו"ת מהרי"ל דיסקין שמשמע שהייב דוקא בבגד שלבש בשעת השמועה ועיין בד"ת על סעי' ט שרצה לחלק בין אביו ואמו לשאר קרובים.

¹³⁶ שו"ע ונו"כ שם ט

¹³⁷ חי' רע"א בסי' שמ

¹³⁸ אבל בתשו' פרח מטה אהרון (ח"א סי' צ"ט) כתב דיצא, וכ"כ בשו"ת גינת ורדים יו"ד כלל ה"ס"ח וכ"כ בגליון מהרש"א שם בשם כנה"ג על הטור אות י"א. וכ"כ במ"ש אות ק— ע בשם בל"י ובשם זבל"א, ובשם סי' טל חיים עי"ש וכ"כ בשערי דעה סי' ש"מ בשם שיו"ר כה"ג. ובספר זכור לאברהם כתב בשם הגו"ר להתיר באשה שתקרע אפילו לכתחילה בבגד התחתון משום כבודה.

¹³⁹ הגר"ז מרגליות הל' קריעה ס"ג ובס' חיים שאל סי' כ"ג תמה על שלא נזכר זה בפוסקים

¹⁴⁰ כנגד הבשר הגבוה שעל הזרוע. קצושו"ע קצה ג

¹⁴¹ אולם עיין ילקוט יוסף שם אות טז שאין צריך לקרוע סוודר שיש לפטור מקריעה בגד שלובש מהמת הקור. והסוודר אינו אלא לשם הקור, אבל אינו כחולצה שהוא לבוש הקבוע של האדם. אולם לכאורה תליא זה במציאות שבימינו רבים לובשים הסוודר בימי הקור אך לא רק להגן מצינה אלא לשם נוי ומכובדות והוא לבוש קבוע כעין חולצה.

¹⁴² שו"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

אחד האיש ואחד האשה דינם שוה לענין קריעה, אלא שהאשה צריכה לקרוע על אביה ואמה מקודם כגד התחתון, ומחזירתו לאחריה וחוזרת וקורעת בגד העליון¹⁴³.

בגד עליון העשוי רק לצניעות ולכבוד¹⁴⁴, וכן מעיל חורף אין צריך לקרוע, וכן אין צריך לקרוע הבגד העשוי לזיעה¹⁴⁵, ולכן אין צריך לקרוע את הגופייה¹⁴⁶, וכן אין צריך לקרוע הטלית גדול, וי"א שאין לקרוע גם הטלית קטן¹⁴⁷, ויש חולקים¹⁴⁸.

מקום הקריעה בבית הצואר לפניו¹⁴⁹, אבל אם קרע לאחוריו או בשולי הבגד, או מן הטבור ולמטה, או מן הצדדים לא יצא, כלומר תחת אצילי ידיו, וצריך לחזור ולקרוע בבית הצואר¹⁵⁰, אבל על שאר מתים כגון, חכם, ואדם כשר, או הי' בשעת יציאת נשמה קורעין בשולי המעיל.

כשקורע בבית הצואר אין די בכך שיקרע את דש בגדו (צוארון collar) אלא צריך להמשיך הקריעה גם כבגד עצמו בפרט באביו ואמו שצריך לקרוע עד כנגד לבו¹⁵¹. בשאר קרובים יכול במקום צורך להחליף את הבגד שקרע בו, ואין צריך לקרוע מחדש¹⁵², אבל שלא במקום צורך לא יחליף, וכן אין להחליף קודם הקבורה¹⁵³.

¹⁴³ משום צניעות כדי שלא תגלה לבה ויבואו הסובבים לידי הרהור בערוך השולחן שם סעיף י' כתב שזהו שייך לפי הבגדים שלהם אבל שלנו א"א להחזיר לאחריה, ולפ"ז יש להסתפק אם צריכה לקרוע כל בגדיה על א"א וסיים ולפ"ז לדין אינה צריכה לקרוע כל בגדיה.

¹⁴⁴ ולפ"ז חליפה שאין לובשים אלא לתפילה או לצאת לרחוב אין לקרוע. וכ"כ בילקוט יוסף שם. אך מי שלובשה אף בבית יש לו לקרוע.

¹⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם י' ובפירוש אפרקסותו נחלקו הפוסקים, בסמ"ג כתב שהוא סודר העליון שאינו אלא לצניעות. ורש"י פירש שהוא סודר שעל ראשו ונופל על פניו ולפי שאינו מלבוש א"צ לקרוע, ובערוך פירש שהוא לבוש התחתון, ולפי שאינו עשוי אלא לקבל הזיעה אינו מעכב הקריעה, וכן הסכימו הרמב"ם והרמב"ן והרא"ש.

¹⁴⁶ וכן פשט המנהג שאין קורעין הגופייה והמעיל העליון. ומה שאמרו קורע עד שמגלה את לבו, אף שיש עליו גופייה, היינו שקורע את כל בגדיו והוא כאילו מגלה את לבו, שאין דרך ארץ לגלות את לבו ערום ממש בפני רבים. ילקוט יוסף שם אות טז

¹⁴⁷ בהר צבי רסב מהמשיב דבר ח"ב פ"ט ובה"ז כב הביא בשם החזו"א שנסתפק בדבר.

¹⁴⁸ רמת רחל לז מס' בנין יהושע ופסק כמותו

¹⁴⁹ שו"ע ורמ"א שם ב

¹⁵⁰ עיין שו"ת שבט הלוי ח"ד קנו דלא יהזור ויברך דהברכה על שמועות רעות וא"כ כבר יצא בברכתו מעיקרא אע"ג שלא יצא בקריעתו.

¹⁵¹ פני ברוך פ"א יט

¹⁵² שו"ע ונו"כ שם יד

¹⁵³ ד"ת בשם ברכ"י בשו"ב ועיין חקקי לב יו"ד נא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

על אביו ואמו צריך לקרוע כל בגד שמחליף בתוך השבעה¹⁵⁴, ויש שכתבו שזהו רק אם מחליף, אבל אם מרבה בגדים מחמת הקור אין צריך לקרוע¹⁵⁵, לכן צריך להיזהר בערב שבת שלא להחליף מבעוד יום, ואם החליף צריך לקרוע את הבגד שהחליף. בשבת¹⁵⁶ וכן בחוה"מ¹⁵⁷ צריך להחליף ואין צריך לקרוע. יש אומרים שבמוצאי שבת ויו"ט צריך להיזהר להחליף מיד את בגדיו שאל"כ יצטרך לקרוע¹⁵⁸, ויש חולקים¹⁵⁹.

יח. כל התדיר מחבירו קודם את חבירו וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו

באחד בתשרי¹⁶⁰ מקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים הכל עולות ושעיר חטאת הנאכלת, וזה מוסף היום יתר על מוסף ראש חדש הקרב בכל ראש חדש, לפיכך אם חל להיות בשבת היו שם שלשה מוספין מוסף שבת ומוסף ראש חדש ומוסף היום.

וכיצד סידור הקרבנות, מוסף שבת תחלה ואחריו מוסף החדש ואחריו מוסף יום טוב, שכל התדיר מחבירו קודם את חבירו וכן כל המקודש¹⁶¹ מחבירו קודם את חבירו, היה לפניו תדיר ומקודש יקדים איזה מהם שירצה¹⁶².

עבר או שכח ושחט את שאינו תדיר או הפחות בקדושה תחלה, מקריבו ואח"כ שוחט את התדיר או את המקודש.

ואם נשחטו שניהם כאחד יהיה זה ממרס בדם עד שיזרק דם התדיר או דם המקודש.

¹⁵⁴ שו"ע שם

¹⁵⁵ פני ברוך שם כ מראשונים

¹⁵⁶ שו"ע ונו"כ ת א

¹⁵⁷ עיין שו"ת באר משה ח"ד

¹⁵⁸ חקקי לב יו"ד נא

¹⁵⁹ מנחת שלמה עג

¹⁶⁰ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ט הלכה א – ד

¹⁶¹ ודע דבזבחים צ"א א' כתב רש"י דר"ה קדוש משל שבת מטעם דאיקרי מועד יעו"ש א"כ מוכח דכ"ש דיו"ט

קדוש משבת ובמנחות מ"ט ב' כתב רש"י דשבת קדוש מיו"ט יעו"ש היטיב וצ"ע בזה. הר המוריה שם

¹⁶² דהיא בעיא דלא איפשיטא בזבחים צ"א א'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יט. פר המשיח ופר העדה עומדים פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו

פר כהן משיח¹⁶³ קודם בהקרבתו לפר העלם דבר של צבור¹⁶⁴.

נ. וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון ולישול מנה יפה ראשון

כבר התבאר מסכת מגילה דף כח. ונדרים דף סב. וגיטין דף נט: שכהן וישראל שהם שוין בחכמה מצות עשה מן התורה להקדים הכהן¹⁶⁵, שנאמר (ויקרא כא פסוק ח) וְקִדְּשֵׁתוּ¹⁶⁶, ודרשו חכמים לכל דבר שבקדושה, כלומר בכל דבר שיראה גדול הוא מקודש כגון לפתוח ראשון בקריאת התורה ולהיות ראש המדברים בכל קיבוץ עם, לדבר ולדרוש תחילה, וכן בישיבה ידבר בראש וכן בסעודה הוא קודם לברך המוציא¹⁶⁷ וברכת המזון, וליתן לו מנה יפה בתחילה לכל המסובין, אלא א"כ יש ישראל גדול ממנו בחכמה אזי יתנו להחכם מנה היפה תחילה, וצריך ליזהר בכל אלו שהם מן התורה.

ובמקום שאין כהן, טוב להקדים גם כן הלוי לישראל בכל אלו, אם הם שוין בחכמה, והעושה כן מאריך ימים, אבל אין חיוב בדבר שלא נאמר וְקִדְּשֵׁתוּ אלא בכהן (שם) פי את לָחֶם אֱלֹהֶיךָ הוא מְקַרֵּב וגו'.

¹⁶³ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ט הלכה ז

¹⁶⁴ והא דתני עומדים, דביומא (דף ל"ו ע"א) ביצד סומך, הזבח עומד בו והסומך עומד. וזה שבשניהן יש סמיכה ואעפ"כ המשיח קודם, ונדבת משיח ונדבת צבור אמר בירושלמי (הוריות פ"ג ה"ד) דקודם המשיח, וזה מפני שנדבת משיח סומך, ובצבור ליכא סמיכה, ולכן תני נדבת משיח ושעירי עו"ג שעירי עו"ג קודמין, שדמו נכנס לפנים, דבשעירי עו"ג ליכא סמיכה, ואפ"ה הן קודמין, ולכן העתיק רבינו מתוספתא (זבחים פ"י ה"ב) מנחת איש קודם למנחת אשה, והשמיט הא דאמר בירושלמי (הוריות שם) קרבן איש קודם, משום דבקרבתן איכא סמיכה באיש ולא באשה ודאי דאיש קודם, ודוק. או"ש שם

¹⁶⁵ שו"ע ונו"כ או"ח רא ב

¹⁶⁶ עיין טור יו"ד סי' כ"ח וב"ח ופרישה שם, מנחת הינוך מצוה רס"ט, שדי חמד כללים אות כ' סי' צ"ב, שו"ת מהרש"ם ח"א סי' רי"ד ודעת תורה הכא שמאריכים הרבה אם וקדשתו הוי דאורייתא ומה דינו בזמן הזה.

¹⁶⁷ שו"ע ונו"כ או"ח קסז יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

חכם ישראל¹⁶⁸ קודם לכהן, שאינו חכם כמותו אף על פי שהוא ג"כ תלמיד חכם, ומכל מקום טוב שימחול ישראל החכם על כבודו, ויקדימו הכהן לברך, ולא יברך לפניו, כיון שהכהן ג"כ תלמיד חכם, והעושה כן מאריך ימים¹⁶⁹.

אבל לכהן עם הארץ אסור להקדים דרך חוק ומשפט כהונה¹⁷⁰ משום בזיון התורה, כי מעלתה גדולה ממעלת הכהונה, והוא בכלל משניאי אהבו מות שמשניא את התורה בפני ההמון, שיאמרו שאינה חשובה כ"כ בראותם שהחכם שפל לפני ע"ה, דאף שהוא כהן מעלת התורה גדולה ממעלת הכהונה.

אבל אם החכם נותן לו רשות לברך כך בלא חוק ומשפט כהונה מותר, ואפילו אם החכם הוא כהן, והעם הארץ הוא ישראל¹⁷¹.

אולם גם אם ניתן רשות¹⁷² למי שאינו תלמיד חכם לברך, אם תלמיד חכם בתורה המכונה בשם חבר או מוסמך ומורנו מיסב שם, פורטו בפרטות בנטילת רשות. וגם נוהגין המדקדקין ליטול רשות בפרטות מכהן או כהנים המסובין שם, וחיוב גדול ומוטל על בעל הבית להקדים התלמיד חכם או הכהן, האי כדיניה והאי כדיניה.

¹⁶⁸ שו"ע רא שם

¹⁶⁹ מ"ב שם יב

¹⁷⁰ מ"ב שם ט

¹⁷¹ מ"ב י

¹⁷² יוסף אומץ חלק א דיני כוס של ברכה וברכת המזון סימן קסד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

